

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Februar 1979 **2**

Prizor s slovesne otvoritve doma Lovske družine Veliki Gaber

Foto Tone Podržaj

LD Veliki Gaber je 28. maja 1978, v počastitev praznika Krajevne skupnosti Veliki Gaber, slovesno izročila namenu svoj lovski dom.

Na slovesnosti ob otvoritvi sta nastopila mešani pevski zbor iz Velikega Gabra in pevski zbor Lovske družine Suha krajina. Nadalje so bile na sporedu recitacije, podelitev priznanj Krajevne skupnosti in družbenopolitičnih organizacij Velikega Gabra itd.

O pomenu krajevnega praznika je govoril Peter Podobnik, ravnatelj osnovne šole »Dr. Peter Držaj« v Velikem Gabru.

Krajevna skupnost Veliki Gaber praznuje svoj praznik v spomin na dogodek, ko so partizani v noči med 26. in

27. majem 1942. leta razdrli železniško progo pri Stranjah in tako iztirili oklopni vlak, ki je zgrmel po strmini. Starešina LD Štefan Fortuna je govoril o razvoju lovske družine in gradnji doma ter izročil 11 najzaslužnejšim pri gradnji lovskega doma medalje LD Veliki Gaber. LD Veliki Gaber je namreč prav za to priložnost da'a izdelati 3 zlate, 3 srebrne in 5 bronastih medalj z motivom lovskega doma in hrasta, ki ga je lovska družina postavila pred domom.

Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije, je govoril o sedanjih nalogah lovske organizacije, izročil znake za zasluge 3 članom LD Veliki Gaber in slovesno odprl lovski dom.

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXII., št. 2
februar—svečan 1979

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.
Glavni urednik: Tone Svetina

LOVEC izide praviloma vsak mesec.
Prva številka letnika izide
v začetku leta, v januarju.
Po mnenju Republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.
Ta številka je izšla v 19 800 izvodih.
Letni prispevek zveze lovskih družin
Lovski zvezi Slovenije, v katerem
je vračunana tudi naročnina (177,37 din)
za glasilo Lovec, je po članu 300 din.
Za druge naročnike je letna naročnina
250 din, za inozemstvo 400 din.
Posamezna številka 20 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo
pošiljajte Uredništvu glasila Lovec,
Zupančičeva 9 — p. p. 505,
61001 Ljubljana. Telefon (061) 21 245
in 21 819. Nenaročenih rokopisov
in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:
do 15 besed 60 din, od 15 do 25 besed
80 din, od 25 do 30 besed 180 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 8 din.
**Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.**
Male oglase je treba
plačati vnaprej na žiro račun
Lovske zveze Slovenije:
50101-678-47158.

VSEBINA:

ČRNO-BELA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Če zima dolgo drži in sneg
pokriva naravo, je srnjadi
dobrodošla še tako majhna
kopnica z nekaj bilkami trave.

Fotografiral: **Janez Papež**
iz Kočevja, študent gozdarstva
na Biotehniški fakulteti
v Ljubljani, član DIANE

Avtor vinjet brez podpisa
oziroma označbe v številki je
Tine Juvan, član LD Jošt

Blaž Krže	34	Aktualne naloge lovskih organizacij pri varstvu in gojitvi divjadi
Miha Adamič	38	Biološki ukrepi za ravnotežje v kompleksu gozd—divjad
Andrej Levičnik	40	Kaj nam kaže 30-letni odstrel divjih prašičev v SR Sloveniji
M. M.	41	Odločbi o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev in teži krogel — na rob
F. Š.	43	Nova edinstvena delovna zmagala LD Veliki Gaber
France Avčin	46	Nelatinske zgodbe o medvedih — I.
Iz jugoslovanskih republik in pokrajin:	50	Lovstvo v Bosni in Hercegovini — Nikola Andrić
Lovska organizacija:	52	Seja skupščine ZLD Novo mesto — A. Kranjc
	53	LD Čaven in LD Lijeveče v BiH — pobrateni — D. Rudež
	62	Značke lovskih organizacij — IX.
Jubilanti:	55	
Lovska kinologija:	56	Mednarodna tekma po krvnem sledu v Jelendolu nad Trzičem — J. Vester
V spomin:	58	
Lovski oprtnik:	59	Članki, ki učijo in vzgajajo — F. Golavšek
	60	Repetirne šibrenice — G. Tomič
Šaljive:	62	

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteni divjad (na lisico, pižmovko, sivo vrano, srako, šojo) in na tu navedeno in prikazano divjad. Kolikor seveda lovska organizacija s svojim sklepom lovne dobe ni skrajšala oziroma lova ni zabranila in je odstrel planiran.

medved

divji prašič do 15. II.
mladiči in lanščaki
ves mesec

volk

divja mačka
do 15. II.

zlatica in belica
do 15. II.

dihur do 15. II.

kragulj

skobec

11. II. vzhod ob 7.12 in zahod ob 17.21
26. II. vzhod ob 6.47 in zahod ob 17.44

= 4. II.,

= 12. II.,

= 20. II.,

= 26. II.

Aktualne naloge lovskih organizacij pri varstvu in gojitvi divjadi

Uvodni referat na 7. seji skupščine LZS, 16. 12. 1978

Blaž Krže, sekretar izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije

Skupščina LZS je na seji, navedeni v podnaslovu, sklenila, da se na osnovi tega referata pripravi predlog konkretnih neposrednih aktivnosti lovskih organizacij, katerega naj bi, po najširši razpravi v vseh lovskih družinah, v obliki akcijskega programa sprejela skupščina Lovske zveze Slovenije.

Uredništvo

Pri splošni oceni stanja na področju gojitve divjadi v Sloveniji ne moremo mimo osnovne ugotovitve, da je za sedanje obdobje brez dvoma najaktualnejše uveljavljanje določil zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Sestavni del, lahko rečemo preobrazbe lovstva, so tudi razne oblike podružbljanja, saj se prek družbenih dogovorov uveljavlja najširši interes, ki seveda pomeni določene pravice, pa tudi obveznosti pri ustvarjanju pogojev za varstvo in gojitev divjadi.

Čeprav se že ob začetku takega zastavljene poti srečujemo z mnogimi dilemami, pa ni dvoma, da mora pobuda za oblikovanje in uveljavljanje kar najširših samoupravnih odnosov nenehno prihajati prav iz lovskih organizacij. Za zagotovitev tega potrebujemo čvrsto strokovno organizacijo, ki bo sposobna realno opredeliti najširše družbene interese. Nujno je torej analizirati sedanje stanje in na tej osnovi oblikovati izhodišča lovskogospodarskega udeleževanja na celotnem slovenskem prostoru.

V zadnjem času so vse pogostejše razprave o tem, koliko in katero divjad gojiti in jo s tem ohraniti na določenih področjih Slovenije. To je tudi sestavina družbenega dogovarjanja. Pri tem, vsaj doslej, nismo izhajali iz splošnih planov lovstva v Sloveniji, usklajenih s prostorskimi plani, in iz tega izhajajočih lovskogospodarskih načrtov za posamezna območja pa tudi lovišča. Posledice so zlasti na področjih, kjer je neusklajenost gospodarjenja z gozdovi in divjadjo že očitna. Nujno je torej ugotoviti vzroke, pogosto že skoraj konfliktnih situacij, jih analizirati in ustvariti pogoje za njihovo odpravljanje.

1. GOZDARSTVO

Gozdnatost Slovenije se je v zadnjih sto letih povečala kar za 36 %, predvsem zaradi nenačrtnega razvoja, ki so ga sprožili spremenjeni družbenopolitični in ekonomski pogoji, pa tudi delno nova državna meja. Po zbranih podatkih je v SR Sloveniji tudi okrog 250 000 ha »labilnih kmetijskih površin«, ki se zaraščajo in jih imenujemo kar »gozd v nastajanju«. Kolikor se bodo vse te površine tudi dejansko spremenile v gozd, se bo gozdnatost Slovenije povečala na skoraj 65 %.

V obdobju, ko prehajamo v načrtnejše gospodarjenje s prostorom, problematika takih površin ne zastavlja nalog zgolj dvema oz. trem porabnikom prostora, gozdarstvu, kmetijstvu in tudi lovstvu, pač pa morajo te površine postati najširši družbeni problem ob upoštevanju odprtega vprašanja naše prehranske baze. Seveda lovsko organizacijo še zlasti zanimajo pogoji, ki vplivajo na divjad.

Vemo, da gozd ni le »proizvajalec« lesa, ampak da so njegove splošno koristne funkcije širšega značaja. Toda le zdrav, življenjsko uravnovišen gozd lahko koristno usklajuje oziroma odpravlja učinke drugih, bolj ali manj nenaravnih ekosistemov.

Da ima narava vedno prav, nam vedno znova potrjuje tudi gozdna pokrajina, na katero človek še ni vplival. V Sloveniji takih področij ni več oziroma so ohranjena le še v drobcih.

Naš namen je predvsem ugotoviti sedanje stanje v slovenskem gozdarstvu, še zlasti s tistih vidikov, ki najočitneje vplivajo na divjad. V tem smislu je vsekakor najpomembnejša politika razširjene reprodukcije (obnavljanja) gozdov.

Sinonim za pogozdovanje je postala smreka. Leta 1975 so slovenske drevesnice vzgojile kar 85 % smrekovih sadik in le nekoliko več kakor 1 %

listavcev. Za potrebe razširjene reprodukcije se sedaj porabi 90 % smreke. Ta podatek je pomemben še zlasti, ker je v SR Sloveniji le 3 % gozdov naravnih smrekovih rastišč, nekaj gozdne površine pa bi le pogojno lahko uvrstili v to kategorijo. Večji del naših gozdnih tal, kar 73 %, ni porasel z naravnimi gozdovi iglavcev, pač pa jih je posadil človek.

Z ekološkega vidika tolikšno vnašanje iglavcev, še zlasti smreke, sproža vprašanje obstoja oz. širjenja drugih avtohtonih vrst. Vnašanje tujih drevesnih vrst pa predstavlja motnjo v funkcioniranju ekosistema, v katerem so številni sestavni deli, eden izmed njih je pa divjad.

Večina gozdarjev si načelno sicer prizadeva za oblikovanje naravno uravnovešenega gozda, kar je seveda tudi v interesu lovstva oziroma divjadi. Kolikor pa se bo v praksi tolikšno vsiljevanje iglavcev nadaljevalo tudi v bodoče, potem sadovi razširjene reprodukcije zagotovo ne bodo taki, kakor si jih želimo. Tudi pri vnašanju iglavcev bi morale biti razumne meje. V programe razširjene reprodukcije pa bo slej ko prej potrebno vnesti tudi načrtno vnašanje drugih drevesnih vrst in temu prilagoditi tudi proizvodnjo v drevesnicah. Pri tem vsekakor ne moremo in ne smemo govoriti le o gospodarsko pomembnih oziroma lesno donosnih vrstah, pač pa tudi o takšnih, ki so pomembne za razvoj živalskega sveta (jerebika, lesnika, šmarna hrušica, divja češnja, koštanj itd.) in prav tako sodijo v gozd. Prisotnost teh drevesnih vrst bi vrnila v našo krajino tudi del njene izvirne naravnosti, zato bi bilo nujno treba izdelati širši program temu ustreznih akcij in jih vsestransko vključiti v gozdnogojitvena dela. Naslednji pomemben vpliv na divjad imata uvajanje mehanizacije in gradnja gozdnih prometnic. Po srednjeročnem načrtu gozdarstva Slovenije za obdobje 1976—80 naj bi se gostota gozdnega cestnega omrežja

povečala od 12 na 25 m na ha, kar je blizu evropskega poprečja. Ugotavljamo pa, da imajo gozdne ceste vrsto negativnih ekoloških vplivov. Odpiranje gozdov s cestami vnaša večji nemir, še zlasti zaradi »sekundarnih porabnikov« oziroma obiskovalcev gozdov (turizem, izletništvo). Poenostavljeno rečeno je posledica večjega nemira v gozdu spremenjen življenjski ritem večine živalskih vrst, posledica tega pa so tudi večje škode, ob enakem ali celo manjšem številu divjadi.

Zato se mora lovstvo zavzemati in podpirati le gradnjo gozdnih cest tam, kjer so tudi socialno pomembne, npr. za obstoj posameznih vasi, zaselkov ali kmetij. V vseh drugih primerih pa bi bilo treba gradnjo gozdnih cest omejiti zgolj na potrebe neposredne gozdarske proizvodnje. To vprašanje je še zlasti potrebno pozorno obravnavati in reševati v predelih z »divjadjo občutljivejših vrst« (medved, volk, ris, jelen, divji petelin). Ohranitev zadostnih nevznemirjanih kompleksov je pogoj za ohranitev in obstoj navedenih vrst.

Ob tem menimo tudi, da intenzivna gradnja gozdnih prometnic ni povsem v skladu s konceptom splošnega ljudskega odpora, vsaj v nekaterih področjih Slovenije ne.

Zmanjševanja motoriziranega prometa v gozdovih — pri tem so zapornice učinkovitejše kakor prometni znaki — ne primerjajmo z zapiranjem gozdov v kapitalističnem svetu, ki temelji na privatno-lastniških odnosih. V naši samoupravni socialistični družbi je gozd splošna družbena lastnina, katere socialno in ekonomsko vrednost bomo trajno ohranili le s smotrnim sporazumevanjem in usklajevanjem najširših interesov.

Načrtno gospodarjenje s prostorom, tudi v ekološkem pomenu, še zdaleč ni enostavno, je pa nujno. Toda presusmeritev gozdarstva v tem smislu zahteva premik tudi v mišljenju in pojmovanju o gozdarstvu, predvsem gozdarjev, a tudi lovcev.

»Gozd« — tovarna lesa. Od česa naj živi divjad?

Foto I. Napotnik

2. KMETIJSTVO

Nekdaj je veljalo, da sta gozdarstvo in kmetijstvo tekmeča za prostor. Marsikje to še drži. Pri nas pa je prav obratno, saj se mnogo površin opušča na račun pospešenega pridelovanja na ustreznih manjših površinah. V zvezi s tem naj opozorimo na pogozdovanje opuščenih in še nezaraslih kmetijskih površin. Pri tem se ne bi smeli prenašati in tega ne storiti, dokler za vso Slovenijo ne bomo imeli ustreznih prostorskih načrtov, ki bodo pretehtano in strokovno nakazovali delitev kmetijskih in gozdnih površin. Z lovskogojitvenega stališča posebno pozornost zahtevajo gozdne jase, katerih košnja se vse bolj opušča. Drži, da so mnoge od njih izgubile prvotni gospodarski pomen, toda toliko otipljivejši njihov vpliv na divjad je ostal. Ustrezno vzdrževane gozdne jase, vključno z gozdnim robom, nudijo divjadi hrano (pa tudi kritje), kar je sicer prisiljena iskati drugje. Zato lovstvo odklanja nekontrolirano pogozdovanje opuščenih kmetijskih površin — istočasno pa mora biti sposobno, da jih samo prevzame v upravljanje.

Medtem ko se gozdarstvo, čeprav zaenkrat bolj teoretično kakor praktično, vrača k naravnim gozdovom, pa gre kmetijstvo, s polindrustrijskim pridelovanjem hrane, usodno odvisnim od umetnih krmil, gnojil in biocidov ter končno tudi od nafte, v drug ekstrem. To je pa v času, ko hrana postaja tudi orožje, izredno tvegano početje.

Po podatkih iz leta 1973 se je delež njiv v SR Sloveniji po vojni zmanjšal za 64 000 ha; pospešena urbanizacija SRS vsako leto zahteva okoli 2000 ha plodne, zvečinoma ravninske zemlje. Če nadalje upoštevamo, da se sedaj v slovenskem kmetijstvu uporablja 224 aktivnih snovi v 604 preparatih (leta 1957 le 47 aktivnih snovi v 211 preparatih), izmed katerih so številni »škodljivi za človeka, domače živali, čebele in ribe« ... ter seveda za divjad, ob uvajanju sodobne tehnologije in vse večjem deležu prometa, potem bomo lažje doumeli porazno stanje, ki ga odčitamo iz majhnih odstreliv poljske jerebice in zajca.

3. VELIKA DIVJAD

Za večino vrst, še zlasti velike divjadi, je v povojnem obdobju značilno prostorsko širjenje in številčno večanje, kar zlasti velja za nekatere parkljarje in zveri. Bistveni razlog za to je v organiziranosti našega lovstva oziroma v družbeni opredelitvi divjadi za dobrino splošnega pomena.

Medved

S ponosom ugotavljamo, da je v Sloveniji, kljub nekaterim zgodovinskim pretresom in nevarnostim, uspelo ohraniti to pradžjad, ki jo lahko uvrstimo v nacionalno bogastvo posebnega pomena.

Populacija rjavega medveda v SR Sloveniji je najzahodnejša; v Italiji in Španiji je medved ohranjen le kot relikv, povsod drugje na zahodu pa iztrebljen, predvsem zaradi spre-

menjenih naravnih pogojev in seveda zaradi lova.

Ne more biti dvoma, da smo dolžni storiti vse, da medveda ohranimo, vendar je nujno, da nas pri tem podpre širša družbena skupnost, kar velja tudi glede ohranitve nekaterih drugih vrst. Gre predvsem za to, da bi za določena področja v SR Sloveniji moral veljati poseben način gozdnogospodarskega, turističnega in lovskega izkoriščanja. Dokler je še čas, je nujno zagotoviti zadostne komplekse naravnih in predvsem nevznemirjenih področij. Kajti, kolikor se bo urbanizacija krajine nadaljevala s sedanjim tempom, bomo že ob izteku tega stoletja ali še prej ugotovili, da je ohranitev omenjenih vrst zaradi porušenih naravnih pogojev nemogoča.

Dobra ilustracija je primer medveda v ameriških nacionalnih parkih, kjer je že pravi problem. Zaradi pogostih srečanj z ljudmi se je skoraj udomačil in se človeka ne izogiba. Strah je nadomestila zvedavost, ki pa se pogosto usodno konča. Primerjava sicer ne bi bila sprejemljiva, če v Sloveniji ne bi ugotavljali podobnih pojavov. Srečanja z medvedmi so pogostejša — medvedi se pojavljajo v urbaniziranih področjih, izven območja, določenega z izvršilnim predpisom zakona.

Vzrok oz. pogoj za večino takih primerov je v povečanem nemiru v gozdovih, kar pri divjadi nekaterih vrst povzroča pogoste strese. Vemo pa, da je bil medved v prvotni krajini v odnosu do človeka zelo plaha divjad.

Vse večja »udomačenost« medveda je v škodo človeku in vrsti sami. Tudi z intenzivnim krmljenjem odtegujemo medveda njegovi prvotni vlogi v naravi.

Poprečje triletnega odstrela v SR Sloveniji je okrog 50 medvedov, pomladanska številčnost pa ocenjena na 300 živali, z možnostjo preceinitve za 20 do 30 %.

Pogoje za ohranitev medveda lahko strnemo v naslednje:

— Ustreznejše gospodarjenje z gozdnim in kmetijskim prostorom. Idealna rešitev bi bil nacionalni park.

— S sklenitvijo sporazuma o enotnem gospodarjenju z medvedom v SR Sloveniji (in Gorskem kotarju).

— Z osvojitvijo ustrezne oblike dela (skupna komisija), ki bi prevzela strokovno načrtovanje nad celotno populacijo medveda v SR Sloveniji.

— S sprostitvijo odstrela medveda izven območja, določenega z izvršilnim zakonskim predpisom; vendar šele po izpolnitvi tu navedenih pogojev.

Vse te naloge pa sama lovska organizacija ne bi zmogla, zato bi bila potrebna ustrezna podpora in sodelovanje družbenopolitičnih, gozdnogospodarskih, naravovarstvenih in vseh drugih zainteresiranih dejavnikov.

Jelenjad

Med drugo svetovno vojno je bila jelenjad v Sloveniji močno prizadeta, po vojni pa se je zaradi varovalnih in gojitvenih ukrepov številčno pomnožila in prostorsko razširila, kar ni razvidno zgolj iz pogosto dvomljivih in nelogičnih podatkov o številčnosti, pač pa predvsem iz naraščanja odstrela. Tako je bil odstrel jelenjadi:

leta 1952 (v loviščih LD)	41	
leta 1970	586	
leta 1977	1470	
Skupaj v Sloveniji		indeks
leta 1970	1204	100
leta 1977	2762	230

Številčno večanje in prostorsko širjenje jelenjadi v Sloveniji je torej očitno; z globljo analizo podatkov bi se nam odprla cela vrsta vprašanj.

Kljub dejstvu, da se delež gozdnih površin v Sloveniji povečuje, pa se življenjski pogoji za jelenjad slabšajo. Konfliktne situacije, katerim smo že priča (Snežnik, Gorenjska, Pohorje) se skušajo reševati pred-

vsem z močnejšimi odstrelmi, kar pa je lahko le začasna rešitev. Potrebno bi se bilo predvsem posvetiti zagotavljanju življenjskih potreb te divjadi. Pri tem je še zlasti težko sprejemljivo prenašanje izkušenj in modelov iz nekaterih drugih držav, kjer so vsi naravni sovražniki jelenjadi že desetletja izključeni iz »gojitvenega ciklusa« in kjer človečnje odnosa do divjadi predstavlja popoln nesmisel.

Pri nas po eni strani ugotavljamo nenaravno gospodarjenje z gozdovi, hkrati si pa želimo prirodni model gojitve. Brez ustreznega programa za izboljševanje naravnih pogojev jelenjadi in uresničevanje le-tega so lahko povečani odstrel le začasna in prostorsko omejena rešitev oziroma faza usklajevanja interesov. Zato je v procesu sklepanja družbenih dogovorov prva izmed temeljnih zahtev lovske organizacije, da gozd ne bo le deklarativno, pač pa tudi dejansko priznana življenjsko okolje divjadi. Po našem mnenju je to eden izmed vidikov najširšega družbenega interesa. Pri družbenem dogovarjanju pa se morajo lovske organizacije zavedati, kaj lahko pričakujejo in zahtevajo od sogovornikov oziroma kaj jim za to nudijo.

Najbrž se bo čimprej potrebno jasno opredeliti glede življenjskih možnosti jelenjadi v Karavankah in na Pohorju, po drugi strani pa odločno zahtevati ustvaritev pogojev za smotno gojitev te divjadi v kočevskem in notranjskem lovskogojitvenem območju.

Neavtohtone vrste

Več pozornosti in odgovornosti bo zahtevalo tudi gospodarjenje z neavtohtonimi vrstami, še zlasti to velja za muflona, ki je že gospodarsko pomembna divjad.

Sedanji zakon je sicer podrobneje opredelil pogoje za morebitne nove naselitve, pozornost pa moramo usmeriti predvsem v sedanje stanje. »Človečenje odnosa« je predvsem dejstvo pri muflonu, kar že zaostuje pogoje zlasti tam, kjer so

Če sta teleti — jelenček in košutica — brez matere-košute, jima je zima še trša

Foto J. Papež, DIANA

to divjad naselili ekološko premalo pretehtano. Da je temu tako, nam govore podatki, da se odstrel mufolonov v letih 1976 in 1977 ni povečal in da je številčnost na nekaterih področjih celo upadla.

Druge vrste parkljarjev

Če med aktualne naloge lovstva uvrščamo predvsem usklajevanje interesov s sorodnimi dejavnostmi, potem to zadeva predvsem že navedene vrste divjadi. Ugotavljamo, da je lovskim organizacijam z izvajanjem ustrežnejših zaščitnih ukrepov in z dodatnim krmljenjem uspelo zmanjšati škode v kmetijstvu tako, da niso več problematične. Še zlasti to velja za škodo od divjih prašičev, ki v slovenskem lovskem potencialu postajajo vse pomembnejša vrsta.

Z razliko od že obravnavanih vrst je npr. srnjad bolj »notranja zadeva lovstva«, saj menimo, da bomo gojitveno problematiko te vrste lahko reševali sami. Srnjad praktično naseljuje vsa slovenska lovišča in ni

lovca, ki se posredno ali neposredno ne ukvarja z gojitvenimi problemi o tej divjadi. Poleg splošnih aktivnosti v vseh oblikah izboljševanja naravnih pogojev se moramo pri srnjadi posvetiti predvsem uveljavljanju že sprejetih gojitvenih smernic o višini in strukturi odstrela in čim vesteje zbirati vse podatke, pomembne za strokovno evidenco in analize. Le iz teh je moč sklepati, koliko je naše delo pravilno oziroma v čem ga moramo izboljšati.

Ena tipičnih vrst naše parkljaste divjadi je tudi gams, ki se iz nekdanjih značilnih stanišč v Karavankah in Julijcih ter na Pohorju širi tudi v nižje predele (Idrijsko hribovje, Trnovski gozd, Kočevska, Snežnik), kar potrjuje domnevo, da je bil nekoč še številnejši.

Ugotavljamo, da se je številčnost gamsa po drugi svetovni vojni povečevala ob premajhnem in strukturno neustreznem odstrelu. Posledice tega so najbrž tudi epizootije (množične nalezljive bolezni) s katastrofalnimi posledicami (garje, slepota). V bodoče se bo najbrž po-

trebno usmeriti h gojitvi gamsov v ne preveliki številčnosti, k strukturno ustrežnejšemu odstrelu in »sodelovanju z naravnimi sovražniki gamsov«, npr. s planinskim orlom.

Divji petelin

Številčnost divjega (velikega) petelina upada v zadnjih desetletjih tudi v SR Sloveniji, podobno kakor v drugih alpskih deželah. Že leta 1972 je bil na občnem zboru LZS podan predlog za popolno zaščito te divjadi v SR Sloveniji, vendar ni bil sprejet. Gotovo je, da je eden izmed vzrokov za zmanjševanje njegove številčnosti vse močnejša človekova prisotnost v naravnem okolju. Proučevanje in poznavanje človekovih vplivov v območjih petelina, ob istočasni inventarizaciji rastišč, je solidna osnova za uveljavitev aktivnega varstva te živalske vrste.

4. MALA DIVJAD

Spremembe, ki jih človek z različnimi oblikami delovanja vnaša v naravni prostor, se zlasti usodno odražajo

pri mali divjadi nekaterih vrst. Izhodišče problema je v povečanem pridelovanju, to pa v kmetijskem prostoru siromaši življenjske pogoje mali divjadi. Brez upoštevanja neugodnih vremenskih pogojev zadnjih let na razmnoževanje smo lahko zaskrbljeni glede poljskega zajca in jerebice, saj številčnost in odstrel obeh vrst hitro upadeta. Glede fazana ni toliko skrbi, vendar postaja očitno, da zgolj vlaganje iz umetne zreje ni rešitev.

In kakšne so stvarne možnosti za izboljšanje stanja in pogojev? Osnovno je, pri gospodarjenju s prostorom zagotoviti enakopraven status lovstva s kmetijstvom in gozdarstvom. Sedanji predpisi ponujajo te rešitve in so predvidene tudi v izhodiščih zakona o družbenem planiranju. Zato je, lahko rečemo, odločilnega pomena vključevanje lovstva v sestavine prostorskih planov in to že občinskih.

Stvarno ni upanja, da bi se sedanji koncept kmetijskega pridelovanja kakovostno bistveno spremenil, zato

si moramo prizadevati, da pridobimo ustrezne lastne površine. To možnost zagotavlja tudi zakon o kmetijskih zemljiščih, vendar je doslej, z redkimi izjemami, nismo izkoristili. Predviden je pa še dodatek k temu zakonu.

Seveda bo to zahtevalo več sredstev in dela članov, skratka organizacijsko, strokovno in materialno podlago. Sicer je pa naša organizacija že večkrat uspešno dokazala, da smo lovci sposobni izpeljati vsako zastavljeno akcijo, še zlasti če je v prid divjadi.

Iz navedenih dejstev pa tudi dosedanjih razprav lahko sklepamo, da se mora lovska organizacija iz pogosto pasivnega in nemočnega opazovalca preobraziti v organizacijo, ki ne bo le tarnala nad »starimi dobrimi časi«, pač pa se bo z vsemi oblikami dejavnosti vključila v ohranitev in izboljševanje naravnih pogojev za divjad. Za to imamo številne možnosti, le izkoristiti jih moramo.

ne metode: eksperiment → ugotavljanje rezultatov → določitev novih smernic (ki so dejansko ponoven eksperiment) → ugotavljanje rezultatov → itd., zato je naloga zasnovana dolgoročno. Poti za doseg zastavljenih ciljev je prostorsko in časovno težko definirati brez predhodnega poznavanja izhodiščnega stanja, zato smo za osnovni raziskovalni »objekt« izbrali Kočevsko oziroma širše območje Kočevskega Roga. Pri tej izbiri nas je vodilo dejstvo, da je, poleg urejenega gospodarjenja z gozdovi, v območju prisotno tudi dolgoletno skrbno načrtovano lovsko gospodarstvo, ki razpolaga z obilico točnih podatkov o divjadi. Razen tega je Kočevska zanimiva tudi zaradi specifičnega stanja v razvoju gozdne vegetacije na velikih površinah opuščenih kmetijskih zemljišč.

V kompleksu gozd — divjad je le malo direktno merljivih kazalcev (parametrov), ki bi zanesljivo kazali na stopnjo medsebojne usklajenosti oz. funkcioniranja odnosa med proizvajalcem — rastlinstvom in potrošnikom — rastlinojedo divjadjo, zato smo za izhodiščno informacijo izbrali prehrambene zmožnosti okolja ter stopnjo izkoriščenosti rastlinstva od divjadi. Kot metodologijo za ugotavljanje teh dveh parametrov smo razvili sistem mreže kontrolnih ploskev, velikosti 7×7 m. Sam način popisovanja vegetacije in ocenjevanje prehrambenih razmer smo podali v zasnovi naloge oz. v predlogu za sofinanciranje. Najpomembnejše vodilo pri postavljanju mreže kontrolnih ploskev pa je njihov trajni značaj. To pomeni, da bomo s popisi na teh ploskvah v določenih časovnih intervalih (osnovno načelo kontrolne metode) na proizvajalcu-rastlinstvu neposredno spremljali pravilnost naših ukrepov. Sami ukrepi v živalski in rastlinski komponenti, ki jih nameravamo po poti kontrolne metode spremljati, so dejansko le sestavni del načrtovanega gospodarjenja z gozdom ter divjadjo in sicer:

Izboljševanje naravnih prehrambenih pogojev za divjad:

— vzdrževanje pašnikov za divjad,

Biološki ukrepi za ravnotežje v kompleksu gozd — divjad

Poročilo o zasnovi in obsegu raziskovalne naloge

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani

Uspešno usklajevanje interesov lovstva in drugih koristnikov prostora, ki se zaradi nenehnih človekovih posegov v okolju in različnih ekonomskih izhodišč danes često občutno razhajajo, je dolgotrajen in kompleksen proces. V svojem trajanju zahteva natančno spremljavo (kontrolno) reakcij na programirane ukrepe ter tudi sprotno, elastično korigiranje poti za doseg postavljenih ciljev.

Pomanjkanje metodologije, ki bi slonela na trajni kontroli, je pomemben vzrok, da večinoma enostransko zastav-

ljeni poskusi za razreševanje konfliktnih situacij med lovstvom in drugimi primarnimi dejavnostmi v prostoru v preteklosti niso dali uporabnih rezultatov.

To spoznanje nas je vodilo pri oblikovanju metodologije raziskovalne naloge »Biološki ukrepi za ravnotežje v kompleksu gozd — divjad«, ki smo jo zasnovali v letu 1976 in jo sofinancirajo Raziskovalna skupnost Slovenije, Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij ter Lovska zveza Slovenije. V nalogu smo vključili načelo k o n t r o l

- izločanje in oblikovanje (presekavanje ipd.) gozdnih površin za divjad,
- vzdrževanje in pospeševanje naravne pestrosti drevesnih in grmovnih vrst,
- ohranjevanje in pospeševanje plodnosnega drevja.

Vpliv dodatnega zimskega krmljenja divjadi:

- izbira dodatne hrane, način in obdobje krmljenja.

Poseganje v populacije divjadi z odstrelom:

- po količini, spolu in starostni strukturi.

Od merljivih kazalcev populacij rastlinojede divjadi zasledujemo (event.) gibanje telesnih tež, stvarni (opaženi) prirastek, vpliv prisotnosti mesojedih vrst (risa, volka). Z analizo prehrane s pregledi vsebine vampa uplenjene srnjadi in jelenjadi pa skušamo ugotoviti, če in v kakšni meri prihaja do živilske konkurence med obema vrstama, katerih ekološki niši se zaradi specifičnih razvojnih oblik gozdne vegetacije na Kočevskem v celoti prekrivata. Slednje bomo v prihodnje spremljali tudi s sistematično zastavljenimi opazovanji medvrstnih reakcij, v sodelovanju s poklicnimi lovci. Primernost tega načina opazovanj smo preizkušali v letu 1978 v lovišču LZS Žitna gora. Sama raziskava živilskih potreb divjadi v različnih letnih časih in raznih okoljih, s pomočjo analize vsebine vampov uplenjene jelenjadi in srnjadi, pa naj bi nakazala, kako je možno z ukrepi v okolju divjadi po naravni poti vplivati na izboljševanje prehrabnih pogojev, s tem pa tudi na zmanjševanje škod v gozdu.

Posamezne raziskave smo zaradi primerjave razširili tudi na druga območja Slovenije. Tako smo v jugozahodni Sloveniji, na območju ZLD Koper in ZLD Gorica, s pomočjo sodelavcev-članov LD, z opazovanji ugotavljali prirastek pri srnjadi ter druge merljive reakcije divjadi na razvoj gozdne vegetacije v območju opuščanih kmetijskih površin, tj. na zaraščanje. Pri tem smo ugotovili,

Čez zimo mu zraste kosmato rogovje

Foto J. Gregorič

da se divjadi z zaraščanjem sicer povečuje življenjski prostor, nesporno pa se istočasno slabšajo prehrabni pogoji. Ker je zaraščanje opuščanih kmetijskih zemljišč pojav, s katerim se soočamo v večini Slovenije, naj ta ugotovitev služi za izhodišče programiranja ukrepov za zadrževanje propadanja pestrosti znotraj kulturne krajine. To je tudi eden najpomembnejših ukrepov gojitve divjadi, s katerim se bo moralo lovstvo spoprijeti.

Analize, ki jih opravljamo na trasi 380 kV daljnovoda v visokokraškem območju, kažejo, da je prehrabne pogoje za divjad možno uspešno izboljševati s programiranimi sečnjami na izločenih gozdnih površinah.

Spoznanja o reakcijah divjadi na spremembe v okolju, ki jih sproti pridobivamo z naštetimi raziskavami, aktivno vključujemo v osnove prostorskih načrtov, ki jih pripravljamo v okviru odseka za krajinsko načrtovanje pri IGLG. Prvi načrt, v katerega smo v kompleksu analize naravnih razmer (po lastni iniciativi) vključili tudi problem divjadi oz. njenega življenjskega okolja, je bil prostorski načrt SOb Šiška, sedaj pa sodelujemo v pripravi podobnih načrtov za Tolminsko in Jesenice.

Prvi del naloge »Biološki ukrepi za ravnatežje v kompleksu gozd — divjad« bomo dovršili leta 1980, ko bomo tudi ugotovitve obdelali in pripravili daljše poročilo.

Večkrat je februar najradodarnejši s snegom

Foto B. C.

Kaj nam kaže 30-letni odstrel divjih prašičev v SR Sloveniji

Andrej Levičnik

O gibanju populacije divjih prašičev v loviščih SR Slovenije lahko najbolje sklepamo po izvršenem odstrelu, ki nam pove, ali se število divjih prašičev povečuje ali zmanjšuje.

Grafični prikaz gibanja odstrela divjih prašičev v absolutnih številih v lovskih letih od 1948/49 do 1977/78 nam zelo nazorno kaže, da odstrel in zato tudi število divjih prašičev stalno in zelo enakomerno narašča. Tako izrazito večanje števila divjih prašičev je posledica več dejavnikov.

Najpomembnejši je vsekakor obsežno in postopno zaraščanje opuščeni kmetijskih površin na Kočevskem in v Beli krajini, na Notranjskem, Primorskem pa tudi drugod po Sloveniji.

Po podatkih Zavoda za statistiko SR Slovenije se je gozdnatost v SR Sloveniji povečala od 42,4 % v letu 1948 na 49,8 % v letu 1970. V letu 1978 pa je pod gozdom že več kakor 50 % skupne površine SR Slovenije. Od skupne površine SR Slovenije 2 026 778 ha* je torej pod gozdom več kot 1 000 000 ha.

Znano je, da divjemu prašiču najbolj ustrezajo razsežni gozdovi, gosto zaraščene površine in grmišča, pri tem pa zlasti listnati in mešani sestoji, predvsem hrast, bukev in kostanj. V naših gozdovih ima divji

* Podatek o velikosti SR Slovenije je iz dela dr. ing. Živka Koširja »Informacija o izdelavi območnih gozdnogospodarskih načrtov«, Ljubljana, 20. 5. 1975. Sicer se pa na splošno navaja velikost SR Slovenije: 20 251 km² ali 2 025 100 hektarov. — Avtor

prašič na splošno dovolj hrane. Kot vsejed se predvsem hrani z rastlinsko hrano (do 70 %) in samo 30 % s hrano živalskega izvora. Od plov, ki jih dobi v gozdu, so mu najpomembnejši želod, žir in gabrica. V gozdu tudi dobi razne črve, žuželke, polže itd. Število te divjadi stalno narašča, zato je prisiljena iskati hrano tudi na obdelanih poljih, kjer ima najrajši nedozorela žita (koruza, oves, pšenica).

Pomemben kazalec naraščanja števila divjih prašičev je pojavljanje svinjske kuge. Od konca vojne do sedaj se je svinjska kuga pojavila v SR Sloveniji 4-krat: leta 1957 v Gorjancih, leta 1960 v Zasavju, v začetku leta 1965 pri Radovljici na Gorenjskem in konec leta 1965 okoli Dobrniča na Dolenjskem. Leta

Po uspešnem lovu na divje prašiče v lovišču LD Škofja Loka

Foto B. Jesih

1977 je bilo nekaj poginov na Kočevskem, a ni zanesljivo ugotovljeno, če je bila vzrok tem res kuga. Če pogledamo grafikon odstrela, vidimo (glej križce na grafikonu), da se je vsako leto po svinjski kugi odstrel zmanjšal, vendar tako malo, da praktično ni imel vpliva na stalno večanje številčnosti te divjadi. To si lahko razložimo z dejstvom, da je površina, na kateri živijo divji prašiči, omejena z geografskimi dejavniki (reke, gore itd.) ter z antropogenimi (avtoceste, naselja itd.). Zato svinjska kuga kot huda nalezljiva bolezen ne uniči populacije te divjadi v vsej republiki, temveč ostaja v mejah območja. Edino na ta način si lahko razložimo, zakaj kljub pojavi svinjske kuge (kjer smrtnost doseže 90 % okužene populacije) v posameznih krajih SR Slovenije, številčnost v vsej republiki ni bila bistveno prizadeta.

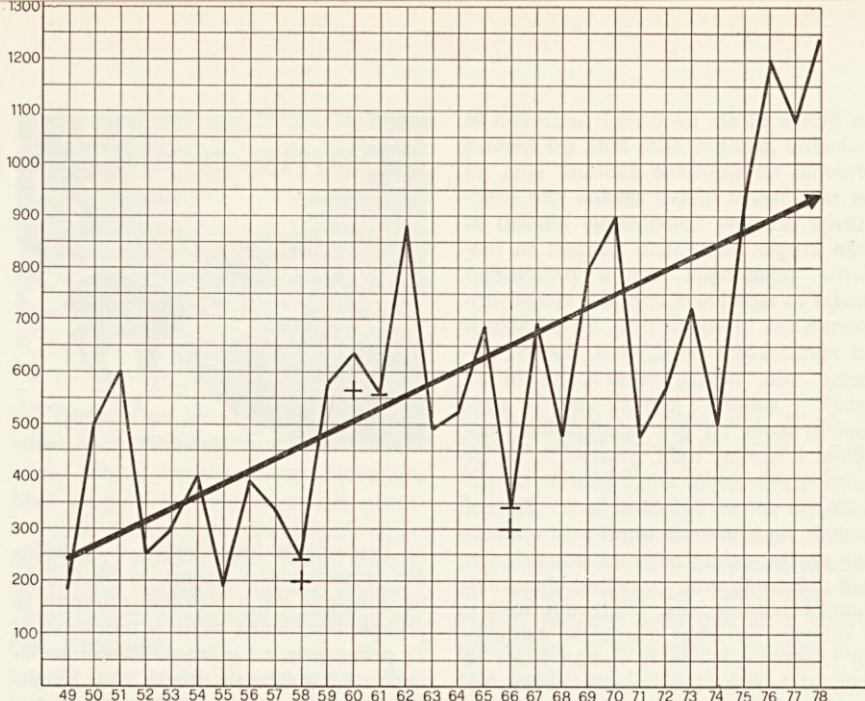
Nič manj pomemben dejavnik, ki je po svoje tudi prispeval k naraščanju populacije divjih prašičev, je napredna lovska zakonodaja, ki ima zlasti v zadnjih letih pozitivno vlogo. Zlasti je potrebno omeniti sklep občnega zbora LZS, 20. 1. 1973, ki je določil divjemu prašiču dolg lovpust in streljanje vodečih svinj ni bilo več dovoljeno.

Divji prašič se lahko izredno hitro razmnoži. V dobrih letih, ko ima dovolj hrane, in v naših pogojih, ko ni volka in drugih velikih zveri, ki so njegove edine naravne zatiralke, se število divjih prašičev v enem letu lahko potroji.

Večanje populacije divjega prašiča zahteva torej od naše lovske organizacije, da začne s sistematičnimi gojitvenimi ukrepi, ki jih že izvajamo pri vrsti druge divjadi. To je pa posebna tema, ki bi jo kazalo čimprej obdelati in objaviti v Lovcu.

Pripomba uredništva:

V gojitvenih smernicah, vključno z ukrepi za zmanjšanje škod, je glasilo LOVEC objavilo že več člankov. Poleg tega je Zlatorogova knjižnica leta 1976 izdala knjigo o muflonu in divjem prašiču.

Odstrel divjih prašičev v loviščih SR Slovenije v letih od 1949 do 1978. Za določitev trende — je uporabljena metoda delnih vsot

Odločbi o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev in teži krogel – na rob

M. M.

Med izvršilnimi predpisi Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč, ki so objavljeni v Ur. l. SRS, št. 17/78, je tudi v naslovu navedena odločba. Z določili te odločbe lovce tudi seznanja glasilo Lovec, št. 2 — maj 1978, na 38. strani (članek B. Kržeta »Izvršilni predpisi zakona...«). Prav ta izvršilni predpis, bolj kakor drugi, ki se nanašajo na delo lovskih organizacij kot celot, zadeva vsakega posameznega lovca, saj mu za izvajanje lova in gojitve strogo določa uporabo le določenih orožij z določenimi kalibri, težami krogel in zadetnimi silami. Namen Odločbe je jasen: pri izvajanju lova zagotoviti lovsko pravičen strel. Pojavi pa se vprašanje: s kakšnim orožjem oz. kalibrom lahko dosežemo lovsko pravičen strel? In še naprej: ali samo kalibri, naštetih v Odločbi zagotavljajo takšen strel?

Na prvo vprašanje daje Odločba jasen in nedvoumen odgovor, drugo vprašanje pa že povzroča dileme in probleme, ki imajo v praksi določene posledice. Prav ti problemi so me pripravili k pisanju tega sestavka.

Odločba je zasnovana na sistemu, po katerem so za izvajanje lova na divjad posamezne vrste postavljeni trije mejniki: najmanjši kaliber — najmanjša teža krogel — najmanjša zadetna sila. Na prvem mestu zahteva po minimalnem kalibru predstavlja zelo gosto sito in v praksi povzroča marsikatero težavo. Soočeni smo namreč z dejstvom, da je na ta način izločeno iz uporabe tudi orožje s takim kalibrom, ki preostalima zahtevama (najmanjša teža krogel, najmanjša zadetna sila) ustreza v celoti, pa tudi z dilemo, katera od postavljenih treh zahtev je pravzaprav odločilnega pomena.

Ob pogledu na Odločbo se vsiljuje misel, da je uporaba zahtevanega orožja in municije obremenjena z določenim tradicionalizmom, ki najbrž ne sledi hitremu razvoju lovske balistike. Sodobna lovska literatura in praksa, ki se nanašata na balistiko, namreč ugotavljata, da kaliber lovskega orožja ni več tisto, kar suvereno določa lovsko pravičen strel, pač pa je le okvirni faktor v vrsti elementov, ki zagotavljajo etič-

no bistvo strela na divjad: ustrezno in zadostno zadetno silo. Poti, po katerih pridemo do ustrezne zadetne sile, so pa različne. V bistvu takšna sila predstavlja pravilno kombinacijo hitrosti in teže krogel. Balistična znanost in moderna tehnologija sta v proizvodnji orožja in nabojev z uporabo krogel primernih tež in konstrukcij, že v kalibrih od npr. 5,6 mm do 6,5 mm, dosegli zadetne sile, nekaj rezervirane le za orožje v kalibru 7 mm ali več. Te ugotovitve sicer ne gre posploševati, posebno v spodnji meji, dejstvo pa je, da so tako imenovani »mali kalibri« na pohodu, pa ne le v lovski balistiki. Zatorej menim, da bi morala imeti pri razvrščanju orožja, primerne za odstrel divjadi določenih vrst, odločilno vlogo najmanjša zadetna sila. Zahtevani kalibri, s katerimi še lahko dosežemo zahtevano zadetno silo, pa bi morali imeti le določen razpon, vendar nikakor kot odločilni pogoj.

Navedenemu v prid naj navedem enega izmed primerov:

Odločba je iz uporabe za odstrel jelenjadi, kozoroga, divjega prašiča in damjeka (točka 2 tabelarnega dela) izločila risanico v kalibru in izvedbi 6,5 × 68. Ta izvedba se je pojavila tik pred drugo svetovno vojno. Le-ta ji je preprečila hitrejši prodor med lovce, saj ni bilo primerne časa, da bi se lahko uveljavila z vsemi svojimi kvalitetai. Sedaj lahko ugotavljamo, da je čas, neizogibno potreben za preizkuse vseh vrst, minil in pred nami je orožje, ki je tudi med našimi lovci pogostno, predvsem pa cenjeno. Najbrž ni pre-smela trditev, da risanica v tej izvedbi predstavlja eno najbolj univerzalnih orožij za lov na parkljasto divjad pri nas.

Katere so osnove za takšno trditev? Tržišče nam za to izvedbo sedaj nudi pestro izbiro nabojev z različnimi težami in konstrukcijami krogel: 6 g delni konični plašč — RWS; 8,2 g kegljasta krogla (Kegelspitz) — RWS; 9 g Nosler-Mayer; Hirtenberg pripravlja ca. 8 g težko ABC. Balistični podatki za navedene naboje potrjujejo, da jih brez pridržkov lahko uporabljamo za vso parkljasto divjad; tako univerzalno »pokrivajo« divjad, navedeno pod točkama 2 in 3 tabelarnega dela Odločbe. Takš-

no prepričanje ima osnovo v opravljene primerjavah s kalibri, ki jih Odločba dovoljuje ter v številnih primerih iz prakse, tako doma kakor v inozemstvu. Za primerjavo z 9 g kroglo Nosler za izvedbo 6,5 × 68 sem izbral 9,7 g kroglo Nosler za Winchester 270 (6,9 mm) ter 10,4 g kroglo ABC za kaliber 7 × 64 g (glej tabelo).

Podatki v tabeli, vzeti iz uradnih publikacij proizvajalcev nabojev, kažejo, da je ustrezna krogla kalibra 6,5 × 68 najmanj tako učinkovita kakor primerjani krogli. Zadetna sila pri E 100 je 324 kpm, ta rezultat pa tudi najbolj tankovestnemu lovcu ne bi mogel biti ovira za odstrel parkljaste divjadi vseh vrst, še posebno, ker je zadetna sila tudi pri 200 m še vedno 256 kpm. Takšnemu prepričanju v prid govori tudi hitrost krogel pri 100 m. Ta je 845 m/sek.; gre torej za hitrost, pri kateri krogla ob pravilnem zadetku zanesljivo povzroči kaverno z vsemi že znanimi posledicami.

Očitno je torej, da izvedbo 6,5 × 68 uvrščata med široko uporabno orožje hitrost in teža krogel. Res je, da izjemno veliko zadetno silo v tem primeru dobimo na račun bistveno zmanjšane razance. Mislim pa, da razanco, običajno za to izvedbo, pri uporabi težjih krogel lahko zanemarimo.

Dr. Konrad Eilers je rekel: »Das Hochwildgeschoss muss Masse haben«. Ta izrek je nastal v času dilem, pa vendar ob prevladi »velikih« kalibrov s težkimi krogli, ki so takrat edini zagotavljali uspešen zadetek. Ali ta izrek velja še sedaj? Prepričan sem, da tudi še

danes, vendar v bolj selektivnem pomenu kakor v času njegovega nastanka. Meja za še ustrezno težo krogel za odstrel parkljaste divjadi je pomaknjena navzdol, v našem primeru na 9 g. Ta teža torej sedaj predstavlja maso, ki jo je imel v mislih dr. Eilers. Izkušnje so namreč pokazale, da uporaba lažjih krogel (npr. 6 g) povzroča posledice, ki jih ni mogoče upravičiti, sploh pa ne skladno z lovsko etiko, čeprav posamezni primeri (npr. medved, uplenjen na Goriškem s 6 g kroglo kalibra 6,5 × 68) dopuščajo izjeme tudi tu. So pa te izjeme bolj splet enkratnih srečnih okoliščin, kakor pa posledica znanih lastnosti nekaterih nabojev oz. krogel.

Mimo ustrezne teže krogel torej tudi na sedanji stopnji razvoja balistike ne moremo.

Iz navedenih razmišljanj sklepam, da ima izvedba 6,5 × 68 tiste pogoje, ki jo s pridom in brez pridržkov uvrščajo med izbrance, pred katerimi niti odredbodajalec nima pomislekov. Navedena izvedba pa ni edini primerek v svetu balistike. Lovci v zahodni Evropi že precej časa uporabljajo za lov na parkljasto divjad poleg že znanih kalibrov tudi 257 Weatherby Magnum (6,5 × 65) in 264 Winchester Magnum (6,7 × 63), ki imata oba skorajda identične karakteristike kakor 6,5 × 68, seveda pri uporabi ustreznih krogel. Navedena primera sta še en dokaz, da tudi v tem sestavku obravnavani kaliber in izvedba zasluži mesto med izbranci.

Zanima me, kaj o tem vprašanju mislijo balistični strokovnjaki in ne nazadnje tudi organ, ki je Odločbo izdal.

Pripomba:

Odločba je bila izdana ob polnem upoštevanju predloga Lovske zveze Slovenije. Pri oblikovanju predloga je sodeloval tudi ing. Anton Simonič, priznan balistični strokovnjak in tudi avtor poglavja o balistiki v Slovenskem lovskem priročniku. O kalibru 6,5 × 68 (R) navaja, da ga je »upravičeno uporabljati za srnjad, gamsa, muflona in kozoroga — v idealnih pogojih pa tudi za šibko jelenjad in prašiča«.

Seveda pa taka ocena ne sodi v izvršilni predpis, še zlasti ne, ker moramo upoštevati vse okoliščine pred strelom (pravilna presoja). Res pa je, da navedeno velja zgolj za kroglo 6,0 g (konični delni plašč) in 8,5 g H plašč.

Sklepam, da je avtor članka lastnik ene izmed 202 pušk navedenega kalibra, kolikor jih je v Sloveniji po zadnjih podatkih. Drugačnih risanic, v kalibrih 7 × 64, 7 × 57 R in 7 × 65 R, pa je v Sloveniji 8639. Zaradi tega menim, da vsaj za sedaj ni potrebe za spremembo zadevne odločbe.

Blaž Krže, ing. gozd.

Primerjava 9 g krogel Nosler za izvedbo 6,5 × 68 z 9,7 g kroglo Nosler za Winchester 270 ter z 10,4 g kroglo ABC za kaliber 7 × 64

Kaliber	Teža krogel	Tip krogel	V 100	Obremenitev pr. krogel	E 100
6,5 × 68	9	Nosler	845	27 g/cm ²	324
270 Win.	9,7	Nosler	792	27 g/cm ²	310
7 × 64	10,4	ABC	722	27 g/cm ²	316

Nova edinstvena delovna zmaga LD Veliki Gaber

F. Š.

Lovski dom

Lovsko družino Veliki Gaber že poznamo (Lovec, št. 10 — januar 1977, 317. stran) po edinstveni akciji v Posočju leta 1976, ko so njeni člani prišli pomagat prizadetim od potresa s svojimi rokami in svojimi stroji. Vasi Sužit so z dvodnevno delovno akcijo prispevali rezultat, vreden štiri stare milijone, za kar je LD dobila priznanje Štaba za obnovo Posočja in posebno priznanje svoje ZLD Novo mesto.

V letu 1978 pa je LD Veliki Gaber slavila drugo edinstveno delovno zmago. V okviru praznika Krajevne skupnosti Veliki Gaber je 28. maja slovesno odprla svoj lovski dom, ki je plod trdega dela 35-članskega kolektiva. Njegove-

mu namenu ga je slovesno izročil general Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije. Med drugimi so se slovesnosti udeležili tudi: Franjo Bulc, predsednik skupščine ZLD Novo mesto; Anton Žibert, predsednik skupščine občine Trebnje; Janez Lesjak, predsednik skupščine občine Grosuplje.

Lovski dom je pričel nastajati pred 4 leti iz brunarice, ki jo je LD kupila v Jelenovem žlebu na Kočevskem, to je ca. 70 km od Velikega Gabra. Vsi delazmožni člani so se z velikim veseljem in zagnanostjo odpeljali na delo. Še zdaleč pa si niso predstavljali, koliko težav in naporov jih še čaka, preden bo dom dograjen. Brunarico je bilo namreč treba prilagoditi novim potrebam in namenu. Finančnih sredstev je bilo

le za plačilo brunarice, vse drugo je bilo na plečih članov, ki se niso ustrašili dela in stroškov. Tri dni so podirali brunarico in pripravljali lesene dele za prevoz, ki so ga do Velikega Gabra brezplačno opravili s svojimi prevoznimi sredstvi člani LD Puš, Hribar in Piškur. Posebno Jože Puš si je veliko prizadeval, da ni usahnila delovna morala med člani in da je delo uspešno napredovalo. Jože si je sicer drugi dan dela predrl nogo z žebeljem, a je vztrajal, dokler niso odpeljali zadnjega bruna iz Jelenovega žleba.

Pred postavitvijo doma v Velikem Gabru so najprej napeljali vodovod (300 metrov), potem elektriko (400 m) in zgradili 500 m ceste. Izredno zahteven je bil izkop za temelje doma, saj je bilo največ ročnega dela. Že v prvem letu

Tristoletni hrast naložen čaka na prevoz iz Znojil k lovski koči Lovske družine Veliki Gaber

Foto S. Holer

Starešina Štefan Fortuna izročja Stanetu Hribarju, blagajniku LD, zlato medaljo za uspešno delo v LD Veliki Gaber
Foto T. Podržaj

gradnje je bil trud kronan z uspehom: zrasla je stavba v surovem stanju do prve plošče.

Drugo leto so z gradnjo nadaljevali z novim zagonom, pod vodstvom novega gradbenega odbora. Uspeh se je vrstil za uspehom in LD je tudi dobila finančna sredstva, po velikem trudu njenega starešine in blagajnika, pri Beograjski banki v Ljubljani. Druge banke sploh niso imele lovske družine za resnega partnerja, ki je zato povsod naletela na gluha ušesa. Beograjska banka pa je prisluhnila načrtu LD in odobrila kredit v višini 200 000 din. Ta sredstva

pa so zadoščala le za lesene in termoizolacijske obloge ter za del stavbnega in notranjega pohištva. Druga finančna sredstva so prispevali člani sami, saj je vsak segel v žep po 130 starih tisočakov. V ta namen so uporabili tudi celoten dohodek šestih prireditev lov. družine, ki so zaradi velike prizadevnosti članov dale znatna sredstva.

Toda brez požrtvovalnega udarniškega dela članov bi denarja hitro zmanjkalo. Vsak član je delal brezplačno, udarniško vsaj 200 ur. Prvenstvo pa sta dosegla Stane Hribar in Jože Puš, vsak z 1350 urami. Semkaj je všteto tudi delo

Pri prevozu ogromnega hrasta so strojem pomagale tudi roke vseh članov LD Veliki Gaber
Foto S. Holer

s stroji in prevoznimi sredstvi, ki sta jih dala lov. družini na voljo. Za njima so bili še drugi; npr. sedanji starešina LD Štefan Fortuna z 950 urami in prejšnji starešina Alojz Žefran s 700 urami. Vsi člani skupaj pa so delali udarniško za dom 10 500 ur. Alojz Žefran je prebijal led in utrpl pot gradnji. Njegovo delo je bilo zelo pomembno, saj sta bili besedi »gradnja doma« v času do njegovega mandata že izrabljena fraza. O lovskem domu se je namreč govorilo, a žal le govorilo že vse od leta 1946 dalje, torej od ustanovitve LD.

Po sedanji oceni je dom Lov. družine Veliki Gaber vreden 120 starih milijonov. Stavba ima tri etaže. Spodaj so trije prostori: skladišče, sejna soba in velika, moderna kuhinja, ki je sposobna dajati 600 do 700 celodnevni obrokov hrane. Kuhinja je opremljena s 530-litrsko zmrzovalno skrinjo, s hladilnikom, s priborom in posodo za 300 ljudi. V srednji etaži je lep prostor za družabne prireditve, z odprtim kaminom, s šankom in sanitarijami. V zgornji etaži so 3 spalnice z 12 posteljami in z veliko pokrito verando. Vsi prostori so med drugim opremljeni z lovskimi lestenci, ki jih je izdelal Jože Janežič iz Slovenske Bistrice. Pritiklina doma je tudi šesterostranična plošča, s premerom 9 m, za ples ob prireditvah. Streha nad ploščo je šesterostranična piramida. Potem so še klopi in mize iz polokroglih debel za 300 ljudi.

Vsa okolica doma je lepo urejena, saj so v ta namen kakor tudi za ureditev dovozne ceste pripeljali 700 m³ gramoz in peska. Za izravnavo zemljišča ob domu pa še 500 m³ prsti.

Hrast za spomenik

Okolje doma je še popestrjeno s 300-letnim hrastom, ki ga je LD Veliki Gaber kupila v vasi Znojile pri Krki, oddaljeni od Velikega Gabra 15 km.

Podvig s hrastom je bila druga akcija LD Veliki Gaber, ki se ji še sedaj premmogi čudijo. Izzvala pa je tudi precej prahu.

Preden je LD šla na delo, je njen starešina Fortuna povprašal ing. Miklavči-

Pred slovesno otvoritvijo lovskega doma Lovske družine Veliki Gaber, 28. maja 1978. V sredini: Anton Žibert, predsednik skupščine občine Trebnje; Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije; Franjo Bulc, predsednik skupščine ZLD Novo mesto
Foto T. Podržaj

ča, direktorja GG, če ta hrast stoji na gozdni parceli in če ni morda celo zaščiten. Odgovoril je: »Če bi bil v gozdu, bi zanj gotovo vedel. Če bi bil zaščiten, pa še bolj gotovo. Tako pa zanj sploh ne vem.« Čeprav je domà le dober kilometer od kraja, kjer je stal hrast.

Starešina Štefan je ob priložnosti obvestil tudi ing. Javornika, ki je pri skupščini občine Grosuplje odgovoren za kmetijstvo in gozdarstvo, da bo LD ta hrast izkopala s koreninami vred in ga odpeljala pred svoj dom v Veliki Gaber. Ing. Javornik pa je dejal: »Ta je pa zopet lovska! Tistega hrasta nihče ne more izkopati in ga nikamor prepeljati! Golo deblo ima 20 ton!«

V to akcijo Lovske družine Veliki Gaber nihče ni verjel, toda ona se je že temeljito lotila priprav. Ko se je tisto jutro pojavilo v dolini ob hrastu celotno članstvo LD z dvema težkima kamionoma, specialno prikolico za izredne prevoze in s trikubičnim nakladalčim goseničarjem, so ljudje uvideli, da gre zares.

Vseh 35 članov je marljivo delalo 2 dni, saj je bilo najprej treba izpod hrasta izkopati ca. 300 m³ zemlje in kamenja, da so sploh prišli podenj. Mogočno drevo se je upiralo z vso svojo močjo, toda upornim lovcom je moralo popustiti. Ko je bil hrast na tleh s koreninami vred, je prišel zraven tudi ing. Javornik in rekel starešini: »Če bi ti verjel, bi hrast gotovo včeraj na seji skupščine zaščitili z odlokom.« Starešina mu je prijateljsko odgovoril, da je bilo doslej dovolj časa na voljo za take ukrepe, po toči je pa zvoniti prepozno.

LD je kmetu plačala za hrast stari milijon, pred tem pa mu je nekdo zanj ponujal 180 starih tisočakov. Iz orjaka je imel namen narediti drva, toda kmet ga za tak denar ni hotel dati. Zaščiti starih dreves v okolici Krke se doslej ni namenjala nikakršna pozornost, kajti ob izviru Krke so doslej padali še debelejši hrasti. Tudi lepotec na Bregu pri Temenici se je zrušil pod žago in sekiro. Lastnik je dobil zanj, pripeljanega na skladišče v Radohovi vasi, 160 starih tisočakov.

Za hrast, ki ga je izkopala LD s koreninsko rožo vred, je bilo pozneje veliko prahu in obrekovanja. Upajmo, da bo šele hrast Lovske družine Veliki Gaber prinesel spremembo oziroma izboljšanje glede zaščite takih dreves! Resnica pa je, da bi bil hrast padel tako ali tako, ker je bil namenjen za spomenik na Muljavi ali v Stični, a je LD za to zvedela šele »post faktum«. Sicer bo pa hrast pred lovskim domom v Velikem Gabru še naprej stal nekaj stoletij, kar na prejšnjem mestu zagotovo ne bi. V kratkem bi se ga lotili žaga in sekira tudi zato, ker se je pričel sušiti.

Sedaj hrast stoji na betonskem podstavku iz 12 m³ armiranega betona, v sredi z vagonsko osjo, na katerega ga je nasadilo dvigalo »Coles«, last ŽTP Ljubljana. Izkop, prevoz in postavitvev tako velike in tako težke gmote, dolge 14 m in z obsegom debla 5,20 m, je vsekakor edinstven uspeh, plod dobre organizacije, velike zavesti in sposobnosti članov LD.

Mogočni hrast bodo člani premazali z ustreznim zaščitnim sredstvom. Sicer bo pa tudi na tem mestu postal spomenik, ki bo zajel lovstvo in NOB. Postal bo tudi spomenik tistim, ki so dali svoje življenje za našo svobodo, kakor tudi zato, da si sedaj slovenski lovci svobodni urejamo lov in lovstvo na lastnih tleh.

Lovišče LD Veliki Gaber

Lovišče meri 4500 ha in zajema območja krajevnih skupnosti (KS) Sela pri Šumberku in Veliki Gaber, delno pa tudi KS Temenico. Lovišče je prerezano na polovici z avtomobilsko cesto in železnico. Del lovišča, ki je na območju KS Sela Šumberk in KS Veliki Gaber, pokrivajo večji kompleksi gozda z večjimi jasnami, ki so bile nekoč njive oziroma polja. Zato je ta predel bogat z veliko divjadjo, ki se v zadnjem času močno širi. Tu se je pred komaj 10 leti pojavil prvi jelen, sedaj pa jih LD upleni letno povprečno 6.

V celotnem lovišču je izredno veliko srnjadi, saj ima v njem idealne pogoje. Precej časa je bil občutno premajhen odstrel, kar pa se je zadnji dve leti popravilo, na 60 srnjadi letno.

Kakor drugod, je tudi v lovišču LD Veliki Gaber zajcev vse manj. Letni odstrel se zadnja leta giblje le od 20 do 30, kolikor jih je včasih padlo na eni brakadi.

Pred petimi leti je medved obiskal lovišče izredno redko, sedaj pa je v njem stalen gost. Zaradi tega je leta 1976 LD naredila tudi mrhovišče, dovoljeno z odločbo veterinarske inšpekcije občine Trebnje. Ob mrhovišču je zaprta visoka preža, v kateri dva lovca lahko v najhujšem mrazu udobno prebijeta noč. Preža je visoka 12 m, stoji na kostanjvih drogovi, med seboj povezanih s posebnimi vijaki. V notranjosti preže sta sedeža in ležišči. Stene, strop in pod so izolirani s 5 cm debelim tervolom v dveh plasteh. Do preže je LD popravila pot (z miniranjem), da je možno do mrhovišča pripeljati mrhovino. Če računamo uro po 30 din, je preža z materialom vred stala 21 000 di-

narjev. Sicer je pa v lovišču več zaprtih visokih prež; tudi v nekaterih izmed teh je možno prenočiti.

LD ima tudi dveletne izkušnje z 1 ha veliko krmno njivo. Prvo leto je bil na 25 arih oves, na 25 arih pesa in repa ter na 50 arih ohrovt. Njiva je ob večjem novem smrekovem nasadu, kjer ima divjad odlično zavetje. Najboljši uspeh je bil z ohrovtom. Peso in repo je jelenjad pospravila že pred zimo. Ohrovta pa je ostalo na njivi za zimo še okrog 10 ton, ki ga je divjad (jelenjad, srnjad, divji prašiči, zajci) prek zime pospravila do korenin. Lani je oves na njivi zamenjal topinambur. Z zadovoljstvom lovci opazujejo sledove, kako jelenjad koplje topinambur. Za jelenjadjo tudi divji prašiči ne zaostajajo, ki so se precej namnožili. Odškodnine za škodo od njih smo v lanskem letu plačali kmetom v znesku 35 600 din. Škoda je nastala predvsem na območju, kjer ni več vpliva krmne njive. Za

krmljenje jelenjadi, divjih prašičev in fazanov v zimi 1978/79 je LD nabavila 2 tona koruze.

V večjem okolišču krmne njive v minulih dveh letih ni bilo tolikšne škode kakor druga leta. V okoliščih izven območja njive pa se je škoda podeseterila.

LD Veliki Gaber, z loviščem na območju občin Trebnje in Grosuplje, je v zadnjih 4 letih doživela velike, korenite spremembe. Iz starega načina lova, »od krogle do nahrbtnika«, v sodobno organizirano lovstvo je bila težavna pot. Z velikimi napori so bili doseženi uspehi, na katere je vsak član LD lahko ponosen. Nadaljnjo pot si je LD Veliki Gaber začrtala v svojem razvojnem programu do leta 1985. Program obsega zlasti obsežna dela v lovišču, ki tudi doslej ni bilo zanemarjeno, dalje gradnjo sodobnega strelišča, postavitve obore okrog lovskega doma, na površini 2 ha, kjer bo tudi manjša fazanerija, kar vse bo sestavljalo zaključeno celoto.

Nelatinske zgodbe o medvedih

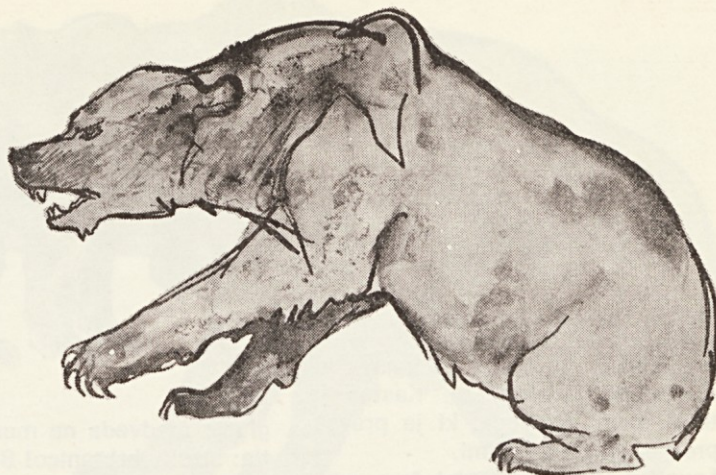
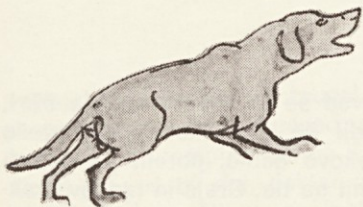
France Avčin — ilustriral Jurij Mikuletič

I.

V Jugoslaviji ni dandanes nobena redkost srečati medveda. Cenijo, da je samo v Sloveniji okoli 300 medvedov. Denimo, da je podatek zaradi dvakratnega štetja potepuških kosmatincev, katerih življenjski prostor je več lovišč, za tretjino pretiran, vendar je tudi število 200 kar razveseljivo. Srečanja z medvedmi minejo ponavadi brez posledic. Medvedke z mladiči in ranjene živali pa utegnejo biti hudo nevarne. Opisal sem nekaj dogodkov, seveda le takih, ki bi jih lahko potrdile priče. Nič hudega sluteč se je 16. marca 1965 spuščal Ivan Lavrič s strme gozdnate gore nad vasjo Retje na Dolenjskem. Gora se, kot v posmeh, imenuje Rajska gora. Nekaj metrov za gozdarjem je tekla njegov deset

mesecev star lovski terier Jazon. Nenadoma se, komaj tri metre ob njem, dvigne iz goščave orjaška prikazen, ki divje zaluha vanj in takoj napade. Lavrič je tudi lovec in prek rame mu je visela repetirka, toda žal nenabita. Da bi jo napolnil, je bilo že prepozno, kajti že je velikanška šapa treščila po njegovi desnici in orožje je zletelo po tleh. Z levico je poskušal Lavrič pograbit svojo lovski nož, vendar ni uspel, kajti že je moral odvrniti režeče žrelo od svoje glave na ta način, da je medvedu porinil prste v nos. Kljub temu pa je žival — bila je medvedka — zgrabila Lavriča za glavo, da se je prevrnil.

Dolgi kremplji so se zadržali v Lavričevo levo nogo. Kazalo je, da je gozdar izgubljen. A se je zgodil čudež. Nenadoma je zver popustila

in se povaljala, da bi se znebila ne- navadnega napadalca. Mali, a pogumni terier Jazon je bil skočil medvedki na hrbet in jo grabil, kjer je le mogel. Lavrič je bil sedaj prost in uspelo mu je ubežati. Med tekom je še dolgo slišal divjo mešanico Goljatovega rjovenja in Davidovega bevskanja. Nato pa je pritekel njegov rešitelj za njim. Oba sta srečno prispela v vas. Hudo ranjenega Ivana so morali odpeljati v bolnišnico. Ljudje, ki so odšli iskat njegove stvari, so medvedko pregnali z vpitjem. Videli so, kako je odpe- ljala svoje tri medvedke. Lavrič pa ni mogel prehvaliti svojega malega rešitelja.

Skoraj enak dogodek se je primeril pred nekaj leti v Suhi krajini, nad slikovito dolino Krke. Tam je naletel pes na mladega medveda. Na mladičevo cviljenje je prigrmela mati kakor lokomotiva, naravnost nad lovca, ki ga je imela za tistega, ki dela silo njenemu medvediču. Z enim samim udarcem, s šapo od zadaj, je bil revež, kakor bi mignil, na tleh. Toda že zopet je bil tu pes in z odločnim napadom je rešil svojega gospodarja.

Pri medvedih niti ni treba, da nisi previden, pa že doživiš kaj nevarnega. Pred nekaj leti se je peljala nemška turistka z Jadrana domov. Z brega blizu Logatca je nenadoma skočil na glavno cesto medved, naravnost pred njen avtomobil. Bil je krepak tresk, težka žival jo je tuleč odkurila v gozd, pločevina je bila močno zmečkana, voznica pa nemalo pretresena...

Pred sodiščem v Karlovcu na Hrvaškem je stal Karlo Tome, zobotehnik. Obtožen je bil, da je brez potrebe ubil orjaškega medveda. Težak je bil 380 kg, dolg 2,5 m. Moral je dokazati, da se je to zgodilo v silobranu. Ni mu bilo težko, saj je

to potrdilo kar 17 prič. V gozdu blizu reke Kolpe je v družbi dveh lovcev srečal na ozki stezi tega močnega medveda, ki je takoj napadel. Prvega lovca je treščil v grmovje, Draga Peršeta pa ob tla. Tometu, ki je hodil več metrov za njima, pa je uspelo, da je s srečnim strelom rešil svoja lovska tovariša. Kapitalni medved je končal v ognju, hudo ranjeni Perše pa je moral v bolnišnico.

Za las je manjkalo, pa bi jaz sam nekoč, ko sem se peljal z motorjem, dobesedno treščil v medveda. Neda- leč od vasi Bloška polica je sedel sredi gozdne ceste in bil neverjetno podoben kupu sena. Nenadoma je dobil kup sena debelo glavo, jaz pa sem močno zavrl. Medved se je majajoč dvignil, jaz pa sem obsedel na brnečem motorju s težko rusko pištolo v roki. Potem sva le na pet metrov razdalje strmela drug v drugega. Nakar se je medved obrnil in odhlačal, ves čas po cesti, jaz pa sem mu sledil na motornem kolesu. Ni se mogel odločiti, ali naj odskoči v levo ali v desno. Zares smešno je bilo videti, kako so mogočne šape s podplati, obrnjenimi proti meni, opletale sem in tja. Naposled je izginil v gozd tja proti Križni jami.

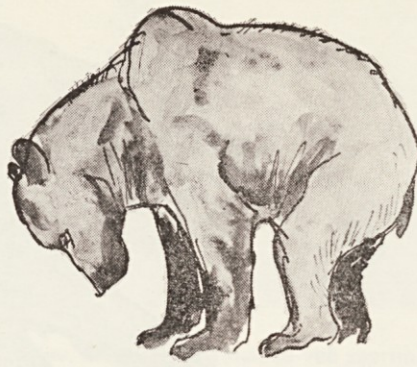
V nadaljnjem pa bom poročal o izkušnjah pri iskanju obstreljenih medvedov, kar mi je pripovedoval znani in izkušeni poklicni lovec Ivan Grajš iz Dolge vasi pri Kočevju.

Glavna vloga pri iskanju medvedov pa je pripadla Grajšovemu zvestemu brak-jazbečarju Kastorju.

Bilo je na spomlad leta 1963. Nemški lovski gost je ob mrhovišču Kleč pri Mirni gori zvečer ob mesečini obstrelil medveda. Žival je zarjula, zjutraj pa le niso našli ničesar. Zato so šli po Grajša s Kastorjem. Prišla sta še direktor lovišča Švigelj in

poklicni lovec Krašovec. Psa so peljali na nastrel. Takoj je opozoril na nekaj medvedje dlake in košček mesa. Toda medvedja dlaka je ležala vsenaokrog, kajti na mrhovišču so se kosmatinci večkrat ruvali za hrano. Meso pa bi bilo lahko tudi z mrhovišča od mrhovine. Pes je šel v smer, kamor je bil odskočil medved. Najti pa ni bilo moč niti kaplje krvi. Po dobrih sto metrih je pes začel nekam natančneje iskati. Glej, krogla! Pravzaprav le njen plašč. Kakor je bilo mogoče pozneje ugotoviti, je šla krogla pod prsno kostjo skozi kožo, potem pa oprasnila še šapo. Plašč krogle je obtičal v koži, naprej je zletelo le svinčeno jedro. V plašču krogle je tičal košček mesa.

Torej naprej, Kastor! Po osemde- setih korakih so lovci in pes dosegli rob gozda. Tu je bilo na nalomljenem leskovem grmu spet nekaj krvi. 300 korakov naprej je bilo na lisah snega nekaj stopinj. Potem so hodili dalje polne štiri ure, vse do enajstih. Šele takrat so naleteli spet na madež krvi, na podrtem drevesnem deblu, kjer je medved zlezal čezenj. V naslednjih treh urah so našli le dvakrat vidne odtise šap v pesku, razen tega iztrebke. Očitno obstreljenega medveda strelna poškodba ni prav nič motila. Okoli 15. ure so prišli, ves čas sledeč psu, do nekdanje oglarske kope, ki je bila že gosto obrasla s tri metre visokimi mladimi smrekami. Tedaj se je Kastor dvignil na zadnje tace. Pri tem je drugi lovec že tretjič izjavil, da ne gre več naprej, češ da je krogla medveda le oprasnila, da mu ni nič hudega in da tudi psu povsem ne verjame. Grajš je bil pa ves čas mnenja, da dokler ne odneha pes, tudi on ne odneha. Odvezal je psa, da bi ustavil medveda v goščavi. Takoj je šel Kastor noter

in že se je začela divja jaga z visokim pasjim laježem. Kastor je torej gonil medveda, ki je pravzaprav bežal pred ljudmi.

Lovci so šli za pasjim laježem, močno navkreber. Tedaj se je onstran doline oglasilo globoko lajanje. Pes je klical svojega vodnika Grajša in Grajš je stekel kakor na povelje. Medved se je bil dvignil na zadnje šape in mahal v goščavi po psu. Grajš, utrujen po 45 kilometrih naporene hoje in teka, je streljal s kroglo 7 × 65-R-RWS — delni plašč. Po strelu je medved takoj napadel. Nesreča je hotela, da je imel lovec s seboj le bok-tricevko. V desni žep, v katerem je nosil naboje, je bil v naglici stlačil sledni jermen. Zato ni mogel takoj do streliva, da bi lahko kar najhitreje ponovno napolnil puško. Medved pa je bil le še dva koraka od njega. Grajš je, prisotnega duha, skočil za debelo bukev. Trideset korakov proč je stal sicer Krašovec, toda bil je oborožen le s puško kalibra 6,5 × 57 R. Sedaj se je obrnil medved proti njemu, Krašovec je pomeril, toda počilo ni!

Rešitev je prišla s psom, ki je skočil medvedu na hrbet in se krepko zagrizel vanj. Velikan je plesal po zadnjih tacah in se poskušal otresti nadležnega bevskača. Tačas je Grajš končno le vtaknil naboj v cev, a bil je tako zmešan, da je poslal medvedu za lopatico namesto glavne kroglice le malo .22 Winchester Magnum. Medved je tuleč padel, skočil čez skalo in že ga ni bilo. Pes pa za njim. Ko je Grajš potem vprašal svojega solovca, zakaj da ni streljal, je ta zatrdil, da je zares pritiskal na sprožilec, a se ni sprožilo. Potek dogodkov je bil nepričakovan, zato pa tudi zmeden.

Lovci so spet sledili visokemu laježu. Kaj kmalu je ostrí brak-jazbečar pritisnil medveda v dno globoke kraške doline. Medved je hotel ven, a Kastor ga je pri vsakem poskusu pobega zgrabil za zadnjo šapo, da se je moral napadeni velikan vedno znova obrniti. Sedaj izstreljena kro-

gla je medveda na mestu vrgla na tla: strel v hrbtenico! Bilo pa je treba še nekaj usmrtilnih strelöv.

Drugič je bilo v Jelenovem žlebu. Na visoki preži je sedel domači lovski gost. Mrhovišče je osvetljevala mesečina. Po strelu se je medved zgrudil, pričel pa je takoj gristi lastne šape. Naglo je vstal in izginil. Na nastrelu je bilo veliko krvi in drobcev kosti, zato so bili prepričani, da je medved nedaleč proč poginil. Zjutraj so ga hoteli polskati z barvarjem hanoverčanom. Toda medveda ni bilo in po dveh kilometrih je bilo konec krvnega sledu. Poklicali so direkcijo lovišča, ta pa je poslala Grajša in Kastorja. Šele ob 9.30 so naleteli s poskusi od strani na sled in to 3 kilometre od nastrela! Pet dolgih ur je Kastor vodil čez drn in strn. Grajš je natanko vedel: Kastor ne bi nikoli šel za neranjenim medvedom, če se je prej lotil sledu obstreljenega.

Krvni sled je vodil na področje, kamor se medvedje posebno radi zatečejo. Grajš je imel tokrat s seboj svojo repetirko 8 × 57 IS. K sreči, kajti če bi bil vzel svojo običajno tricevko, ga danes ne bi bilo več med živimi. Pes je iskal ob ostrem skalnem grebenu, on pa je držal orožje z obema rokama pripravljeno na strel. Sledni jermen si je s široko pentljo ovil okoli prsi. Prav na grebenu stojita nekaj metrov narezan dve mogočni smreki. Med njima je v skalovju vhod v brlog, kakor da je nekdo izruval veliko skalo. Tja noter je zlezal pes, naravnost na ležečega medveda.

Kosmatinec je bil bliskovito na zadnjih šapah in je napadel komaj na razdaljo sedem metrov. Natanko tako dolg je sledni jermen. Grajš je ustrelil v široke prsi, brez učinka. Še enkrat! Tedaj je medved rjoveč zgrabil jesenovo deblo. In streljal je še enkrat. Vsi trije strelji so bili tako tesno skupaj, da jih je bilo moč pokriti z dlanjo.

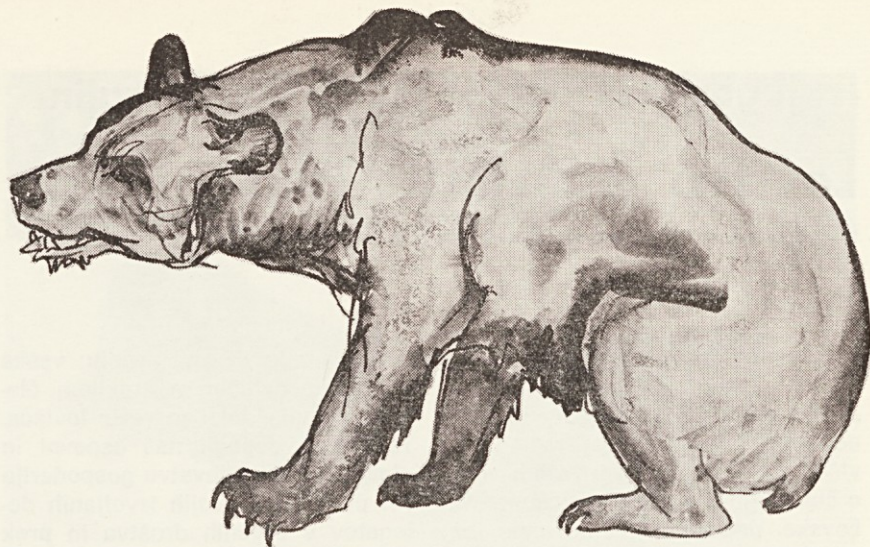
Medved se je spustil na vse štiri, naredil še dva skoka čez ležeče smrekovo deblo, potem pa počasi zdrsnil na tla. Grajš in njegov brak-jazbečar Kastor sta bila rešena.

Kdo je pravzaprav zaslužil medvedovo kožo, ki potem visi na steni ponosnega lovca, ki je streljal prvi, a slabo zadel? Grajš in Kastor to natanko vesta, a se le rahlo smehljata.

Bilo je v Starem Logu, nedaleč od Kočevja, pri priljubljenem lovcu Pršlétu, rdečelascu. Na visoki preži sta sedela nemški lovski gost in revirni inženir Štrumbelj. Medved je strel nakazal, zarjovel in pobegnil. Sled je pokazal obilo krvi. Vrh tega je v gozdu ležal še sneg. Vsi so bili prepričani, da močni medved ne more ležati daleč. Toda zmeraj se stvari obrnejo drugače, kakor je pričakovati. S tem, da bi medveda kar pobrali, ni bilo nič. Krv je bilo zmeraj manj, po 800 metrih pa sploh nič več. Zato so poslali po Grajša in Kastorja. Po kilometru je sled postal čisto svež: kosmatinec jo je mahal le nekaj pred lovci. Bili so prepričani, da je to sled iskanega. Nasprotno pa je pes silil vstran, v skale. Štirikrat so ga potegnili nazaj, toda po dvajsetih korakih jo je zmeraj ubral spet na »svoj« sled. Tedaj je dejal Grajš: »Tudi najneumnejši pes je na lovu pametnejši od najbolj modrega človeka. Pojdimo torej za njim!«

In Kastor jih je vodil v strašno trnjevo goščavo, imenovano Krakarjev studenec. Tam ponavadi drnjohajo kosmatinci. Zares so našli kar osem njihovih ležišč. Šele pozneje so spoznali, da so bila vsa enega medveda, smrtno ranjenega. Kajti krogla ga je bila zadela med kožo in prebavili blizu spolovila ter iztrgala košček sala. Medved si je skušal pomagati z ležanjem, toda bolečine mu niso dale miru. Zato je šel še tri kilometre naprej v sosednje lovišče Žitna gora.

Pršlè je menil, da medved najbrž ni resno ranjen. Grajš pa je trdovratno

vztrajal in brezpogojno zaupal svojemu Kastorju: če je medved ranjen le na enem kremplju, mu bo Kastor sledil magari tri dni, dokler ga ne ustavi. Toda prišli so na mejo lovišča in pristojnega revirnega lovca ni bilo mogoče najti, da bi jim dovolil zasledovati medveda tudi v svojem revirju. Zato je Grajš, sicer nerad, odvezal svojega Kastorja. Naglo se je oglasil njegov globoki lajež. Brž tja! Kajti, če ne bi bilo nobene puške v bližini, bi medved utegnil preveč vnetega psa hitro ubiti. Ves zasopel prihitel Grajš prvi in vidi, kako se pes umika napadajočemu medvedu. Pred bližajočim se lovцем pa medved pobegne navkreber. Pes ga poskuša zgrabiti za zadnjo šapo. Da ne bi bil zadel psa, ni bilo mogoče streljati na večjo daljavo. Zato Grajš sklene oddati svoj usmrtilni strel na medveda med veliko skalo in debelo bukviyo, kajti tam bo Kastor na varnem. Po strelu medveda vrže kvišku in že beži po bregu navzdol na razdaljo kakih petdesetih metrov. Tri krogle švistnejo proti njemu. Te ga zdelajo, da se nekaj metrov pred puškinimi cevmi drugih lovcev zgrudi. Iskanje je bilo tokrat dolgo »le« 12 kilometrov. Toda brez večstrelne puške bi lovcu spet trda predla.

Na Snežniku (1790 m) je nemški lovski gost obstrelil medveda pri belem dnevu. Izredno močan kapitalni medved je poskušal odvreči privezано mrtvo kravo z mrhovišča. Vendar je odtrgal z nje le kos mesa in kože ter pri tem padel na hrbet. To ga je raztogotilo, pa je kar obsedel, pritožujoč se z visoko dvignjenima sprednjima šapama, obrnjen proti visoki preži. Tedaj je zletela krogla, vendar je zadela preveč ob strani.

Snežniško lovišče ima nekaj hanovskih krvosledcev. Takoj sta dva obdelala sled, toda s klavrnim uspehom. V prepričanju, da medved ni daleč, so končno oba psa odvezali. Po dveh urah, že pozno zvečer, sta se vrnila. Kazalo je, da je šel

ves up po vodi. Drugi nemški lovski gost na Snežniku pa je poznal čudežno »dovoprego« iz Dolge vasi pri Kočevju in predlagal, naj poskusijo še to.

Grajša so zbudili ob treh ponoči. Sloviti stari lovec na jelene Lojze Strlè si je to upal. Grajš je samo vprašal: »Ali je bilo kaj krvi na nastrelu?« Vendar mu niso povedali o neuspelem iskanju, kajti upanja je bilo prav malo. Šele pozneje v avtu je Grajš izvedel vse. Le ker je brezmejno zaupal Kastorju, se je dal pregovoriti k iskanju.

Ob sedmih zjutraj so bili v dolini Kot, kjer so bili zvečer videli zadnjo stopinjo. Grajš je popeljal Kastorja vprek čez sled, da bi ugotovil, če je res pravi. Da, bil je, kajti Kastor ga je takoj prijel. Do opoldneva so se gnali čez hribe in doline, ne da bi se pokazalo kaj posebnega.

Pričelo je drobno rositi. Brata lovca Lojze in Tone Strlè sta hotela odnehati, psu preprosto nista več verjela. Grajš pa svojega psa še nikoli ni vzel s krvnega sledu, ki se ga je bil lotil. Šel je za psom, s slednim jermenom v roki, torej še naprej, čeprav je ujel Lojzetov nedvoumni znak s prstom na čelo. Lojze je šel potlej po avto, kajti bili so že več kakor 40 km (!) proč od nastrela. Prišli so že prav na Gašparjev hrib, nedaleč od vrha Snežnika.

Kakor so se bili dogovorili, je bil Tone Grajšu ves čas trdo za petami, to pa ni bilo lahko. Medved bi bil lahko sedaj že blizu, tudi kak zdrav bi se bil lahko že kam zavlekel, Grajš pa je imel spet le svojo tricvko. Prišli so do čisto suhega ležišča, toda Tone je menil, da je od jelenjadi. Šlo je strmo navkreber in Tone je bolj in bolj zaostajal. Tedaj se je Grajšu zazdelo, da je vi-

soko zgoraj na obcestnem zidu zagledal, kako se nekaj premika. Ko so prišli tja, je hotel Kastor naravnost gor. Glej, na kamnih je bil čuden svež sled, kakor od krvaveče rane!

S psom pod pazduho je splezal Grajš čez zid in šli so naprej. Ob mlaki so zagledali sveže odtise krempljev. Pes je postal nenavadno živahen in je stisnil iz grla kratek glas. Tone je spet zaostal skoraj 200 metrov za domala petdesetletnim Grajšem, ki je pravkar zagledal iskanega medveda. Na oni strani se je z muko vlekel po pobočju navzgor. Po strelu se je sesedel, vendar je še zgrabil kakih 10 cm debelo mlado bukev in jo prelomil kakor vžigalico. Smrtni strel je končal trdoživo življenje tega kapitalnega medveda orjaka.

Takih zgodb o iskanju obstreljenih medvedov je še cela vrsta. Nekaj zasledovanj je bilo tudi neuspešnih. Eno takih je bilo skoraj 70 km dolgo. Neuspeha pa ni bil kriv Kastor, ampak človek s svojo nespretnostjo in nerazumevanjem instinkta nad vse večjega lovskega psa. Grajš je bil ravno brez orožja; oba solovca sta napravila le malo ranjenega in nič več krvavečega medveda, ker so ga njuni streli zgrešili.

Kastor je po tem zbolel za trdovratnim kožnim izpuščajem, ki se mu je, kljub vsem zdravilom, počasi in stanovitno širil po telesu. Grajš je bil v velikih skrbih. Kdo bi znal temu odpomoči, kdo bi mu pomagal rešiti takega psa? Psa? Zares samo psa?

Končno je le uspelo. Na Grajševem obrazu so zginile gube zaskrbljenosti. Brak-jazbečar Kastor je ozdravel.

(Se nadaljuje)

Iz jugoslovanskih republik in pokrajin

Lovstvo v Bosni in Hercegovini

Nikola Andrić, predsednik Zveze lovskih organizacij BiH

Organizacija

Znano je, da je lov v Bosni in Hercegovini že od nekdaj razvit, lovišča pa bogata divjadi raznih vrst, o čemer govore številni dokumenti. Lovske prizore najdemo celo na »stečakih« — starih bogomilskih nagrobnih spomenikih, lov omenjajo tudi stari potopisi ter dokumenti iz časov turške okupacije, ko so bili sprejeti tudi prvi zakonski predpisi o lovu.

Šele leta 1924 so Bosanci in Hercegovci pričeli preudarno organizirati Zvezo lovskih organizacij Bosne in Hercegovine. Še isto leto so pripravili njena pravila, ki so bila odobrena leta 1925. Treba je povedati, da so bili tedanji pogoji in možnosti za delovanje lovskih društev utesnjeni z režimskimi predpisi, ki pa lovcem, ljubiteljem narave in svobode, niso mogli preprečiti, da ne bi pospeševali lovske dejavnosti.

Po osvoboditvi leta 1945 so lovci naše republike začeli načrtovati gojitev in varstvo divjadi, medtem ko so hkrati odpravljali regalni lovski sistem. Osnovana so bila lovska društva in jim bila dodeljena lovišča v upravljanje. S sprejetjem zakonskih in drugih predpisov je bil lov v osnovnem pomenu besede omejen, predvsem v zaščito divjadi, ki je bila proglašena za splošno ljudsko premoženje.

Vzporedno z ustanavljanjem novih društev je raslo tudi število članov. Sedaj ima naša organizacija v svojih vrstah okoli 30 000 članov, zbranih v 120 lovskih društvih.

V razvoju organizacijskih oblik našega lovstva je prišlo, na samoupravnih osnovah, do korenitih sprememb. Že od leta 1966 dalje vodene celotne organizacije prehaja prek republiške in okrajnih lovskih zvez na temeljne lovske organizacije — društva. Od leta 1972 gre, ob izpopolnjevanju samoupravnih odnosov v lovstvu, še dalje. V društvih se formirajo lovske sekcije — osnovne celice upravljanja in gospo-

darjenja z lovišči na načelu: vsaka sekcija z določenim številom članov upravlja določen revir lovišča. Tako smo dosegli naš osnovni in glavni cilj, da v lovstvu gospodarijo vsi člani prek svojih izvoljenih delegatov v organih društva in prek njih v republiški zvezi. Od leta 1976 smo v celoti vpeljali delegatski sistem dela in upravljanja v lovstvu Bosne in Hercegovine, republiška lovska zveza pa ima vlogo pobudnika in usklajevalca takih akcij, ki so skupnega pomena za celotno republiko.

Celotna dejavnost in visoka raven znanja najširšega kroga lovcev sta pospešili celoten napredek na tem področju. To so pozitivno ocenili tudi vsi pristojni družbenopolitični dejavniki republike, kar se je izkazalo tudi s posebnim priznanjem, da je namreč delegat lovske organizacije dobil mesto v predsedstvu republiške konference SZDL BiH. Lov in lovska organizacija imata danes v naši samoupravni socialistični družbi veliko večji pomen, kakor sta ga kdaj koli imeli. Imamo pa tudi pogoje za še večjo aktivnost pri izvrševanju nalog, ki niso samo lovskestrokovnega, ampak splošno-družbenega pomena.

Lovišča in divjad

Lovišča v Bosni in Hercegovini zajemajo površino okoli 5 milijonov ha: 95 % lovnih površin upravlja 120 lovskih društev, ostalih 5 % površin pa 14 delovnih organizacij v okviru tozdov gozdarstva, nacionalni park in posebni lovišči kot organizacije združenega dela. Vsi ti so tudi člani Zveze lovskih organizacij BiH.

Lovišča v naši republici so gorska (65 %), hribska (18 %) in ravninska (17 %). Naseljuje jih divjad naslednjih vrst: srna, gams, medved, divji prašič, zajec, divji petelin, fazan, poljska jerebica, kotorna, divje race, golobi, grlice, prepelica, gozdni jereb in vodna ter močvirska perjad.

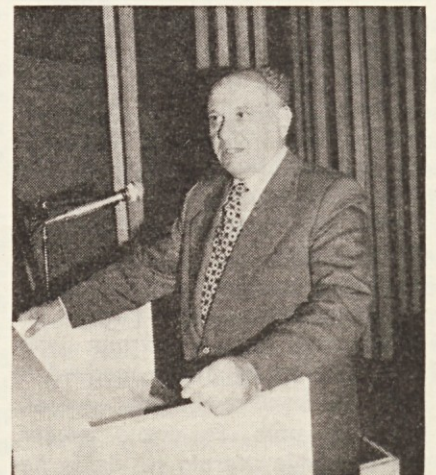

Znak Zveze lovskih organizacij SR Bosne in Hercegovine

Od tako imenovanih škodljivcev pa žive v naših loviščih: lisica, jazbec, volk, kuni, veverica, divja mačka, podlasici, pižmovka, polhi in v manjšem številu tudi šakal.

Vsa divjad je po zakonu družbena lastnina in se lovi po predpisih zakona kakor tudi po predpisih upravljalcev lovišča. Na popolnoma samoupravni osnovi se upravljalci lovišča medsebojno dogovarjajo o morebitnem podaljšanju lovopusta ali popolni prepovedi lova na divjad tistih vrst, katerih številčnost je ogrožena. Pri nas se lahko lovi le organizirano v skupini najmanj 5 lovcev in se že vnaprej določi čas ter razpored lova. Nihče ne more na lov sam in ne da bi se predhodno javil pristojnemu. Gostje (domači in ino-

Nikola Andrić, predsednik Zveze lovskih organizacij BiH

zemski) lahko love izključno, če so predhodno dobili pismeno dovoljenje upravljalca lovišča. Vso uplenjeno divjad je obvezno treba plačati po enotnem minimalnem ceniku, sprejetem na ravni republike, toda upravljalci lovišča lahko določijo tudi višje cene. To je seveda odvisno od lovskogospodarske osnove in količine divjadi, vzete iz lovišča. Ustrezno vrednost odstreljene divjadi je treba vračati nazaj v lovišče!

Z našim dolgoročnim programom, sprejetim na zasedanju skupščine Zveze lovskih organizacij BiH, januarja 1978, smo se med drugim odločili tudi za naseljevanje novih vrst divjadi v naših loviščih. Naseljujemo že muflone, ruševce ter gamse, seveda v predele, kjer so pogoji zanje ustrezni. Že leta 1980 gremo v množično umetno zrejo kotorn; v ta namen smo že proučili vse znanstvene, strokovne in druge možnosti. V naši republikli imamo 7 fazanerij, ki letno vzredijo 120 000 fazanjih kebčkov. Zrejo pa vsako leto povečujemo in fazane naseljujemo tudi tam, kjer jih doslej ni bilo. Na ta način tudi razbremenjujemo odstrel pri nas »najpopularnejše« divjadi — poljskega zajca.

Toda kljub navedenim uspehom imamo probleme. Zlasti s staležem srnjadi in gamsov nismo zadovoljni, ker smo prepričani, da imamo možnosti za veliko povečanje njihove številčnosti. Povečano izkoriščanje gozdov, urbanizacija, industrializacija, agrotehnični ukrepi in drugo so vidno vplivali na zmanjšanje staležev srnjadi; zato jo pri nas lovimo s skrajno previdnostjo.

Res je, da tudi divjega love ne smemo prezreti, čeprav smo uspeli mobilizirati vse dejavnike za zmanjšanje le-tega. Stalež zajca tudi stagnira, kljub ukrepom za povečanje številčnosti te divjadi. Lahko smo le zadovoljni s staležem divjih prašičev, divjih rac in fazanov, katerih številčnost se večja iz leta v leto.

Volk — kljub vsemu občudovanja vredna divjad

Foto Ž. Š.

Bodoče naloge

Na osnovi vsega, kar sem na kratko napisal, menim, da bi bilo koristno predočiti vašim bralcem tudi naše bodoče naloge, načrtane z našim dolgoročnim programom.

Najvažnejše so:

1. Pri vseh upravljalcih lovišč je potrebno preveriti in morda tudi popraviti lovskogospodarske načrte, da bodo čim koristnejša osnova za nadaljnje gospodarjenje v loviščih.
2. V lovskih društvih nujno organizirati plodno delo pri gojitvi in varstvu divjadi, urejanju lovišč, splošni ljudski obrambi in samozaščiti, pri varstvu narave ter okolja. Tako da bodo vsi člani društev vsakodnevno zadolženi pri izvajanju teh nalog. Razen tega je odločno treba obrachunati z miselnostjo, da je dober lovec tisti, ki redno plačuje članarino, a nič ne dela.
3. Dosledno izpolnjevanje določil samoupravnega sporazuma o združevanju, organiziranju in financiranju lovske organizacije v republikli, skupno sprejetega in podpisanega leta 1974, da bi odpravili vsak nered, nedisciplino, malomarnost in zaprtost. Iz organizacije je treba izločiti take člane, ki zagovarjajo kakršno koli privatizacijo in nedovoljene odnose do splošnega družbenega premoženja — divjadi.

4. Na ravni društva ali skupine društev (regije) je nujno odločneje in brezkompromisno sprejemati sklepe o prepovedi love za krajše ali daljše obdobje na ogrožene vrste divjadi, na določenem področju ali tam, kjer je ugotovljeno slabo stanje. Če je potrebno, angažirati tudi organe oblasti!

5. V vseh loviščih ustanoviti rezervate za intenzivno gojitev divjadi. Ti rezervati naj bi v primeru potrebe služili tudi ciljem splošnega ljudskega odpora (divjad — živa rezerva hrane). V ta namen obstoječa vzorna lovišča še bolj usposobiti povsod po republikli, kjer so pač pogoji.

6. Zato, da bi vse te naloge in zadolžitve lahko uspešno izvršili, je treba nameniti še večjo pozornost strokovnemu izobraževanju lovcev članov kakor tudi poklicnih lovcev.

Zelo sem srečen in zadovoljen, tako glede vaše pozornosti kakor tudi, da mi je uredništvo Lovca dalo prostor v vaši cenjeni reviji, da na kratko seznanim lovce SR Slovenije z bistvenim o lovstvu SR BiH. Upam, da bodo tudi naši lovci imeli priložnost spoznati vaše delo in napore prek našega lovskega lista. Na ta način bomo še bolj poglobili že zdaj zelo dobre tovariške odnose lovskih organizacij obeh naših republik.

Lovska organizacija

LD Železniki: otvoritev lovskega doma pod Ratitovcem

Lovska družina Železniki, v kateri je včlanjenih 80 lovcev, je zgradila pod Ratitovcem, predvsem s požrtvovalnim udarniškim delom svojih članov, lep lovski dom.

Dom stoji v čudovitem gorskem svetu in bodo v njem lahko dobili prenočišče in okrepčilo ne le lovci, ampak tudi drugi ljubitelji narave.

Slovesna otvoritev, hkrati s praznovanjem Dneva borca in 32-letnice obstoja in delovanja LD, je bila v nedeljo, 2. julija 1978. Slavnostni govornik je bil Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora LZS, ki je dom tudi odprl.

A. G.

Seja skupščine ZLD Novo mesto

V soboto, 25. nov. 1978, je bila v dvorani lovskega doma v Novem mestu 2. seja skupščine Zveze lovskih družin (ZLD) Novo mesto. Navzoči so bili delegati vseh lovskih družin te zveze in člani izvršnega odbora (IO) ZLD Novo mesto. V odsotnosti obolelega predsednika skupščine Franja Bulca je sejo vodil njen podpredsednik Franc Pirkovič.

Skupščina je obravnavala delo te zveze za obdobje od 27. 3. 1977 do 30. 10. 1978.

IO je v tem času imel 9 sej in obravnaval vse tekoče probleme in naloge ZLD. Z obravnavano vsebino in sklepi so bile z zapisniki obveščene vse lovske družine ZLD.

IO je posebno pozornost namenil strokovnemu izobraževanju članstva lovskih družin (LD). Izvedenih je bilo več seminarjev in posvetov s sta-

Del Lovske družine Železniki

Foto A. G.

rešinami LD, referenti za gojitev divjadi, blagajniki, referenti za SLO, družbeno samozadržito in strelstvo. Bila sta tudi seminarja za preglednike uplenjene divjadi in lovce pripravnike. Novembra 1978 pa se je začel že drugi seminar za lovce pripravnike vseh lovskih družin.

IO je poskrbel tudi za popravilo in preureditev lovskega

doma v Novem mestu, ki se sedaj ponaša z lepo dvorano in poslovnimi prostori. Da bi bil prostor v domu čim bolj izkoriščen, je v njem tudi poslovalnica trg. organizacije Slovenijašport.

Tehnične in administrativne posle ZLD opravljata vestno in požrtvovalno tajnik in administratorka. Pisarna je odprta v torkih in četrtekih po-

poldne ter v sobotah dopoldne.

Pri poslovanju ZLD nastajajo precejšnje težave, ker lovske družine poslujejo po večini neurejeno. To se kaže v nepravočasnem reševanju zadev, ki so vezane na roke. IO je posvetil tudi precej pozornosti notranjim odnosom v LD. Posredoval je povsod, kjer je bilo potrebno.

Lovska družina Železniki si je zgradila svoj dom pod Ratitovcem

Foto A. G.

V ZLD Novo mesto je vključenih 22 lovskih družin z 915 člani iz območja občin Novo mesto, Trebnje in Sevnica. Med člani prevladujejo delavci in upokojenci, ki jih je skupaj 657. Zaskrbljujoč je starostni sestav, saj je 63,4 % članov starih nad 40 let, 31,7 % nad 50 let in le 14 % mlajših od 30 let. Članstvo v lovskih družinah je torej treba pomladiti in nameniti več pozornosti sprejemanju mladih.

Planirani odstrel divjadi v lov. letu 1977-78 ni bil izvršen. Vzrokov za to je več: neugodni vremenski pogoji, nezainteresiranost lovcev za odstrel netrofejne divjadi, starost članov in podobno. Nekatere lov. družine tudi prikazujejo prevelik stalež divjadi in planirajo prevelik odstrel. To pa ne velja za vse LD, kar potrjuje predvsem povzročena škoda od divjadi na kmetijskih kulturah; škoda je predvsem tam, kjer je velik stalež velike divjadi. Največ škode na kmetijskih pridelkih od jelenjadi in divjih prašičev je bilo v loviščih LD Lazina-Hinje in LD Plešivica-Žužemberk. Najbolj kritično je v lovišču Lazina-Hinje, saj le-ta s celotnim dohodkom iz lovišča ne zmore kriti stroškov za škodo. Zaradi tega bo v bodoče potrebno pri odobranju odstrelnih planov to upoštevati in po potrebi najhuje prizadetim lovskim družinam tudi finančno pomagati.

Na novo bo treba bonitirati lovišča, saj sedanje bonitiranje ni več realno. Nekatere LD bodo morale tudi realneje prikazovati stalež divjadi in temu ustrezno planirati odstrel.

Lovske družine ZLD Novo mesto so v lov. letu 1977-78 odstrelile 818 velike divjadi: 4 medvede, 51 jelenjadi, 78 divjih prašičev, 644 srnjadi in 41 gozdnih jerebov.

Odstrelili so tudi 1393 male divjadi: 359 fazanov, 604 zajcev, 232 mlakaric, 159 golobov in 39 jerebic.

Z lovskim turizmom se še vedno ukvarja le 8 lovskih družin; z boljše organiziranim lovskim turizmom bi pridobili več deviznih sredstev. Iztrženo je bilo le 4483,20 USA dolarjev. Glede inozemskega lovskega turizma so mnenja deljena. Večina članov meni, da smo v SR Sloveniji že pre-

Rado Pehaček, predsednik IO LZS, govori pri otvoritvi doma LD Železniki

segli cene za vso veliko trofejno divjad in da imajo drugod tuji lovci ugodnejše pogoje.

Z gospodarjenjem v loviščih so lov. družine ZLD Novo mesto imele v lovskogospodarskem letu 1977 412 366 din dohodkov, poprečno 1232 din na člana in 11,25 din na ha lovišča. Z ozirom na velikost lovišč bi bil dohodek lahko večji, če bi odstrelili divjad po planu.

Z društveno dejavnostjo pa so LD v omenjenem času pridobile 984 500 din, torej znatno več kakor z gospodarjenjem v loviščih. Priredile so veliko lovskih veselic, pri katerih so imele največ dohodka.

V ZLD Novo mesto je zadnje čase zaživelo tudi lovsko strelstvo. To se izraža predvsem v množičnosti, ne pa tudi v kakovosti. K množičnosti je predvsem pripomogel samoupravni sporazum o lovskem strelstvu in ostrejši kriterij do lovcev pripravnikov, ki morajo doseči določeno normo, da sploh lahko opravljajo lovski izpit. Težava pa je v tem, da večina nima ustreznega strelišča.

Kinološka dejavnost še ni na ustrezni višini. Še vedno ni dovolj šolanih lovskih psov. Vodniki svojih psov dovolj ne vežbajo in jih v predpisanem roku tudi ne vodijo na oce-

nitev. Skupščina je sklenila, da se v okviru ZLD ustanovi lovsko kinološko društvo, in sprejela predlog pravilnika o delovanju tega društva.

Skupščina je imela pripombe na odlok IS SRS o mejah lovskogojitvenih območij. Po tem odloku spadajo lovišča LD Lazina-Hinje, Plešivica-Žužemberk, Dolenjske Toplice in Padež v kočevsko gojitveno območje. Skupščina podpira predlog IO, da se lovišči LD Dolenjske Toplice in LD Padež vključita v posavsko lovskogojitveno območje in da se spremeni s tem odlokom določena lovskogojitvena meja med kočevskim in posavskim lovskogojitvenim območjem.

Skupščina je, poleg že omenjenega, sprejela še tale stališča oz. sklepe:

— Skupščini občine Novo mesto predlagati odpravo odloka o zaščiti rase mlakarice na območju te občine.

— Imenovati komisijo za ocenjevanje delavnosti lovskih družin. V bodoče dati vsako leto posebno priznanje oz. prehodni pokal tisti LD, ki bo v preteklem letu dosegla največji uspeh oziroma največ točk.

— Dosedanji gojitveni sklad ZLD se ukine in denar vrne lovskim družinam.

— Urediti zrejo lovskih psov

in le-te zavarovati pri zavarovalnici »Triglav«. Članom brez psov je treba določiti posebno dajatev za kinologijo.

— Lovci pripravniki (brez lovskega izpita) smejo v lovišče z orožjem le v spremstvu mentorjev. Na skupnih lovih pa lovski pripravniki ne smejo nositi orožja.

Anton Kranjc

LD Čaven in Lovsko društvo Liječe v BiH — pobrateni

Pot z avtobusom iz Ajdovščine do Bosanske Gradiške ni bila dolga, čeprav je trajala nad 7 ur. V avtobusu je bilo 33 lovcev, članov LD Čaven, predstavnik družbenopolitičnih organizacij občine Ajdovščina, predstavnik ZLD Gorica in predsednik gornjevipavskega lovskogojitvenega območja za malo divjad. Bili smo na poti na obisk in slovesno pobratenje, ki je bilo 21. oktobra 1978.

Razpoloženje je doseglo vrhunec v Bosanski Gradiški, kjer so nas sprejeli lovci gostitelji s transparentom: »Dobro nam došli pobrateni Slovenci!« Sprejema so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Bosanska Gradiška. Še posebej nas

Pobrateni lovci LD Čaven—SR Slovenija in LD Lijevoče—SR Bosna in Hercegovina

je ganilo več sto šolarjev osnovne šole »Petar Kočić« iz Nove Topole, ki so nam v pozdrav mahali s slovenskimi in bosansko-hercegovskimi zastavicami. Žene lovcev domačinov pa so nam pripele rdeče nageljne, značke lovske organizacije SR BiH in podarile ročno vezene rute. Slovesno skupno zasedanje skupščin obeh LD se je začelo

s kulturnim programom v lovskem domu LD Lijevoče — Nova Topola. Na zasedanju so govorili o pomenu pobratenja predstavniki gostitelja in zastopniki naše LD. Sledili so pozdravi in čestitke predstavnikov družbenopolit. organizacij Bosanske Gradiške in Ajdovščine. Nato sta starešini pobratenih lovskih organizacij Gligo Ljepojević in An-

drej Štrukelj prebrala listino o pobratenuju. Sledila sta podpisovanja listine ter izmenjava spomenic in priložnostnih daril. Lovro Šuler, zastopnik ZLD Gorica, pa je izročil Lovčkemu društvu Lijevoče priznanje ZLD Gorica. Tako je LD Čaven, sledeč priporočilu skupščine Lovske zveze Jugoslavije na svojem zasedanju, 10. 3. 1978, prva

Podpisovanje listine o pobratenuju: Gligo Ljepojević, predsednik skupščine LD Lijevoče; Marjan Toplikar, tajnik LD Čaven; Andrej Štrukelj, starešina LD Čaven

lovska družina z območja ZLD Gorica, ki se je pobratila z lovskim društvom druge republike.

Lovsko društvo Lijevoče šteje 200 članov, organiziranih v 6 sekcijah, ki so temeljne celice samoupravnega delovanja društva. Lovišče, ki je društvu poverjeno v upravljanje, meri 24 000 ha. Stalež fazanov presega 8000, jerebic je ca. 4000, zajcev 7000 in prek 500 srnjadi. Zelo veliko je prepelica, grlic, divjih rac in drugih ptic selivk.

Tudi v drugih pogledih je društvo bogato. Ima dva lovska domova, oba z gostinskimi in drugimi prostori, potrebnimi za delovanje. Društvo je zlasti veliko doseglo pri vlaganju in odlovu žive divjadi. Dogovorili smo se, da bodo odlovili za naše lovišče jerebice in zajce.

Lovišče društva se razteza na znanem partizanskem območju Podkozarje. Zato društvo še posebno skrbno neguje slavne tradicije NOB, predvsem pa bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti. Zato smo po slovesnem zasedanju vsi skupno odšli na Kozaro. Tu stoji veličasten spomenik padlim borcem, ki so dali življenje za našo zmago. Na njem je vklesanih tisoče imen padlih za svobodo. Lovci-udeleženci bitk na Kozari so nam pripovedovali o slavni epopeji. Na izletu smo si ogledali tudi muzej na Kozari. Poklonili smo se tudi spominu 14 članicam SKOJ pred njihovim spomenikom, katere je tuja soldateska v tistem hudem času najprej izrabila in nato kruto mučila do smrti. Končno smo se, na povabilo predsednika občinske skupščine B. Gradiška, udeležili tudi proslave 35. obletnice ustanovitve slavne XI. krajiške udarne brigade v kraju G. Podgradci.

V nedeljo, 22. 10. 1978, smo šli z našimi gostitelji tudi na lov na poljsko divjad — na fazane in jerebice, kjer smo bili ponovno deležni vse bratske pozornosti. Lov je bil izjemno zanimiv in uspešen.

Lovci iz spodnje Vipavske doline si štejemo v posebno čast, da smo se pobratili z lovsko organizacijo iz krajev, kjer so se s krvjo pisale najslavnejše strani zgodovine naše NOB, da smo pobrateni

z lovci, ki se zavedajo, da lov ni le stvar časti in ponosa, temveč — predvsem odgovornosti.

Izkoriščamo priložnost, da se pobratenim lovcem in predstavnikom družbenopolitičnih organizacij občine Bosanska Gradiška tudi javno zahvalimo. Dragi lovski tovariši, hvaležni smo vam za topel sprejem in vso pozornost, ki ste nam jo izkazovali v času našega prijetnega bivanja v bratski republiki Bosni in Hercegovini. Hvala vam, tovariši, in na svidenje v Sloveniji!

Za LD Čaven:
Dušan Rudež

Lovci — dragoceni v JLA

Trditev, da se pri najvažnejšem in najboljčutljivejšem delu pouka v rednih enotah naših oboroženih sil, torej pri streljanju, najbolj izkažejo prav vojaki, člani lovskih družin, je popolnoma upravičena. Starešine vrhniške vojašnice »Ivan Cankar« s ponosom in neprikritim zadovoljstvom pravijo, da so se tudi vojaki-lovci sedanje generacije v razmeroma kratkem času izkazali kot odlični strelci. In to ne le v streljanju s polavtomatsko puško, temveč s pehotnim orožjem vsake vrste. Ni »lovsko«, da na številnih tekmovanjih izmed vseh vojakov največ medalj za precizno zadete tarče poberejo prav tisti, ki so bili že pred služenjem vojaškega roka vključeni v lovske vrste in torej seznanjeni z orožjem in zakoni balistike.

Vendar pa so medalje bolj postranska stvar. Lovec, kot poznavalec orožja in tehnike streljanja, mirne duše lahko rečemo kot strokovnjak, v enotah Jugoslovanske ljudske armade le pomeni nekaj več od »lovca« na medalje.

Končno, vojaškega roka ne služimo zaradi medalj, temveč da se usposobimo za obrambo domovine. Zato je lovca v JLA treba obravnavati predvsem kot dragoceno in dobrodošlo pomoč pri usposabljanju vojakov, za katere sta puška in balistika težko rešljiva uganka. Razstavljanje in sestavljanje puške, pravilna drža pri streljanju, pot iz-

Vojak-lovec iz brigade »Ivan Cankar«, Vrhnika, na strelskem prvenstvu ljubljanskega armadnega območja, maja 1978

strelka do cilja itd. so elementi, ki jih vojak-lovec z lahkoto posreduje vojakom v svoji enoti.

A to še ni vse! Za lovca teren ni uganka — ko se približuje divjadi, mora upoštevati pravila gibanja pri lovu, prav tako kakor vojak pravila gibanja na bojišču, zna si poiskati dobro zaklonišče, pravilno točko za opazovanje, zna se neslišno približati divjadi (sovražniku) — skratka: odlično se znajde na vsakem terenu. Veliko več se bodo vojaki naučili od lovca-komandirja skupine, kakor če bi skupino vodil in vadal kdo drug. Lahko bi še naštevali, vendar naj bo zadosti, če omenimo še en, ne manj važen prispevek: Pri usposabljanju le enega vojaka-lovca so prihranki pri strelivu dokaj občutni, ker lovec — odlični strelci pri izpolnjevanju norme zadetkov le-to doseže z najmanjšo porabo municije. Vsem je dobro znano načelo, ki izvira iz našega koncepta splošnega ljudskega odpera, da moramo biti vsi sposobni borci. Prav v množičnosti

organiziranih priprav za morebitno obrambo ima velik pomen tudi lovska organizacija. Dragocene izkušnje iz druge svetovne vojne, ko so bili številni lovci odlični partizanski ostrostrelci in zanesljivi vodniki partizanskih enot, saj so najbolj poznali gozdove in planine, nedvomno govore o nujnosti krepitev in predvsem pomlajevanju lovskih družin, saj so le-te odlični viri dobro usposobljenih strelcev in borcev za potrebe JLA kakor tudi teritorialne obrambe. Puške jugoslovanskih lovcev so ognjena moč, ki je ni podcenjevati.

Dejali smo že, da so se lovci-vojaki vrhniške vojašnice dobro odrezali. Znanje in spretnost, pridobljeni v lovskih družinah, potem pa razširjeni in poglobljeni v enotah JLA, sta pokazali odlične rezultate. Zato torej tudi ničudno, da se starešine veselijo vsakega novega vojaka-lovca v svojih vrstah.

Ludvik Marič ml.
Vojna pošta 5312 — Vrhnika

Jubilanti

Ciril Štrubelj — 50 let

Julija 1978 se je Cestarjev Ciril — mnogi ga poznajo pod tem imenom — srečal z Abrahamom. Je ustanovni član LD Grosuplje in bil 21 let član njenega upravnega odbora, od tega gospodar 18 let in podpredsednik 3 leta (1969—1972). Svoje funkcije je opravljal z vso ljubeznijo do divjadi in s privržnostjo lovske družini. Ko je vodil gospodarstvo LD Grosuplje, je bila le-ta edina v SR Sloveniji, ki je za Slovensko lovsko razstavo Maribor 1972 pripravila poseben prikaz srnjačjega rogovja, s poudarkom na kakovost v razdobju 25 let. Tudi k uspehu razstave Lovske družine Grosuplje, ki jo je pripravila leta 1976 za svojo 30-letnico, je tovariš Ciril, skupaj s svojima hčerkama, prispeval velik delež. Končno ima tudi velike zasluge pri gradnji lovske kočice pred 18 leti. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in redom III. stopnje.

Naš Ciril je tudi še sedaj, ko mu šibko zdravje ne dopušča več toliko udejstvovanja, z vso dušo in srcem vezan na delo in uspehe LD Grosuplje. Domala vsi njeni člani so navezani nanj in na njegov dom, ki je še vedno prijetno shajališče grosupeljskih lovcev.

Ciril zna lovske trofeje izredno lepo pripraviti in jih montirati na podstavke. Zato je skupščina LD Grosuplje sklenila, da vsi uplenitelji prinesejo v enem mesecu po odstrelu srnjačje in jelenje rogovje Cirilu, ki ga dokončno pripravi in obesi na ustreznem mestu. Tako so trofeje v obliki poučne družinske razstave na ogled vsemu članstvu LD do bazenske ocenitve trofej. Na ta način se člani na lastne oči lahko prepričajo, kakšen je uspeh njihove gojitve, še posebej srnjadi.

Lovrenc Forneci

Lovci iz srca želimo našemu Cirilu predvsem zdravje in zadovoljstvo v krogu njegove prijetne družine in na lovskih stezah dober pogled.

S. V.

Emil Blagovič je 5. 5. 1978 slavil svojo 70-letnico. Zibelka mu je stekla v lepih in pestrih Slovenskih goricah. Čeprav mu rojenice niso postlale z rožno mladostjo, se je s svojo krepko naravo in z izredno človekoljubnostjo uspešno prebijal po klanecu življenja.

V veliki ljubezni do narave, ki mu je bila simbol popolnosti, se je leta 1930 vključil v lovske vrste in se z vso njemu lastno natančnostjo posvetil lovstvu.

Neposredno po osvoboditvi je med pionirji nove lovske miselnosti. Lovski družini Ormož, katere ustanovni član je, je ostal zvest vse do danes. Statistika matične LD

Emil Blagovič

Ciril Štrubelj

Ormož potrjuje njegovo delavnost in požrtvovalnost. Z vso prirojeno pedantnostjo je 11 let vzorno vodil blagajniške posle LD, od 1955. do 1966. leta. Predsednik NO LD pa je bil 8 let.

Zaslužnemu lovskega tovarišu sicer nekoliko pozno čestitamo k njegovemu jubileju, vendar zato prav tako iskreno. Želimo mu še veliko zdravih, zadovoljnih let ter dober pogled v slikovitem lovišču naše LD.

Lovci LD Ormož

Lovrenc Forneci, rojen v Lehn-Lovrencu na Pohorju, je 18. 7. 1978 praznoval svojo 85-letnico. Izučil se je kamnoseškega poklica. V lovske vrste se je vključil leta 1908. Kot kamnosek je bil v službi pri ing. Lenarčiču, ki je imel v zakupu tudi del lovišča. Tako je Lovrenc opravljal še

Ludvik Verlič

lovskočuvajsko službo. V prvi svetovni vojni je bil na fronti v Galiciji in na Doberdolu, kjer je bil ranjen, da je ostal invalid.

Leta 1947 je Lovrenc prišel v Poljčane, ker je služboval pri GG Celje, in se vključil v našo LD. K nam je prinesel mnogo lovskega znanja in veščine. Vzljudil je naš Boč ter z velikim veseljem delal za lovišče in divjad. S posebno prizadevnostjo je v prostem času delal poti, solnice, visoke preže, krmišča in druge lovske naprave. Bil je član nadzornega odbora. Vseskozi pa je opravljal tudi lovskočuvajsko službo (brezplačno) in ima največ zaslug pri zatiranju divjega lova in krivolova. Njegov zgled je pritegnil vse mlajše lovce, da so se vključili v delo. Spoznali so, da je skrb za divjad osnovna naloga vsakega lovca. Za zgledno delo ga je LZS odlikovala z redom zaslug III. stopnje.

K visokemu jubileju mu iskreno čestitamo in želimo, da bi še mnogo let zdrav in čil zahajal v naše lovišče.

Člani LD Poljčane

Ludvik Verlič-Luba je 21. 8. 1978 praznoval svojo 75-letnico. Po lovskem stažu je najstarejši v LD Pernica. V začetku decembra lani je minilo 54 let, odkar je postal član zelene bratovščine. Med drugimi je bil 12 let lovski čuvaj pri raznih lovozakupnikih in med okupacijo v nemškem ujetništvu.

Po osvoboditvi je postal član naše LD, kjer se še sedaj prizadevno udeležuje. Vseskozi je bil vnet varuh divjadi in pravičen lovec. V naši LD je opravljal razne dolžnosti: 8 let je bil član UO, 4 leta član NO, sedaj je član disc. sodišča. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Vsi, ki ga poznamo, ga cenimo in spoštujemo. Nepozabni so »zadnji pogoni«, kadar je tudi on navzoč. Na svojevrsten način zna analizirati lov tistega dne in vsakega udeleženca spomniti na njegove napake, storjene na lovu ter ga kaznovati s »pranjem jezika«.

Dragi Luba, ostani nam še dolgo čil in zdrav ter takšen, kakršnega te imamo najrajši.

Mi si pa želimo, da bi še dolgo lovili s teboj po našem lepem lovišču in da bi ob tvojih šalah preživeli še veliko prijetnih ur na »zadnjih pogonih«.

Perniški lovci — P. J.

Lovska kinologija

Mednarodna tekma po krvnem sledu v Jelendolu nad Tržičem

V oktobru 1978 je bila, po planu Društva brak-jazbečar in barvar ter po predhodnem dogovoru z avstrijskim društvom ljubiteljev krvosledcev ter podobnim italijanskim društvom, v naslovu navedena tekma. Udeležili so se je po en hannoverski in en bavarski barvar iz vsake dežele.

Društvo brak-jazbečar in barvar je imenovalo v prireditveni odbor tudi revirna lovca Zavoda za gojitev divjadi Kozoroga Janka Štefeta in Lojzeta Primožiča. Revir za prireditvev je odstopil zavod Kozorog.

Tekmovanje je bilo izvedeno po pravilniku o delu na krvnem sledu, ki ga je sprejel JKS leta 1977. Niti avstrijska niti italijanska vodnika in sodniki na pravilnik niso imeli pripomb.

Sledovi so bili položeni nekoliko drugače kakor sicer, to zaradi zelo ugodnega terena, ki je dovoljeval, da so bili sledovi št. 1, 2 in 3 položeni v obliki zvezde in so vodili vsak iz svoje smeri do približno istega mesta, kjer je bil položen kos jelenjadi. Sledova št. 4 in 5 sta bila posebej položena vsak iz svoje smeri in sta se stekala skoraj na istem mestu, kjer je bil prav tako položen kos jelenjadi. Sled št. 6 pa je bil nekoliko ločen, vendar z enakimi pogoji kakor omenjeni sledovi. Lovca Štefe in Primožič sta oskrbela tri kose uplenjene

jelenjadi in dovolj sveže krvi iste jelenjadi, položene na koncu sledov.

Že v četrtek, 19. oktobra, smo člani prireditvenega odbora pregledali teren in določili smeri vsakega sledu. Od mesta, kjer naj bi bila položena uplenjena divjad, smo odmerili po 1550 korakov v smer začetka sledov. Začetki sledov so bili oddaljeni eden od drugega po 1000 metrov in več. Pri polaganju sledov so nam bili v veliko pomoč: gozdarja G. O. Tržič Andrej Virnik in Martin Šetinc, predsednik LD Tržič Franci Primožič in seveda revirna lovca Janko Štefe ter Lojze Primožič.

V petek, 20. 10., smo se zbrali sodniki in sodniški pripravniki, ki jih je predhodno določilo Društvo brak-jazbečar in barvar, kakor tudi trije sodniki iz Avstrije. Naši sodniki so bili Lojze Mlakar, Zdravko Kosmač, Leo Fabiani, Jože Vester in Ivan Udovič kot glavni sodnik. Avstrijski sodniki so bili: Rader in Bertl ter priznani mednarodni sodnik Schweighofer. Sodelovali so tudi sodniški pripravniki: Stane Hribernik, Franc Ahačič, Ludvik Brence in Rafko Borenšek.

Zbirališče je bilo v gozdarski koči Dovžanki v revirju Jelendol. Tu je bila pripravljena sveža kri posameznih kosov jelenjadi v plastičnih, oštevilčenih steklenicah, vrečke z dlako in tudi s parklji jelenjadi. Vendar parkljev pri polaganju sledov nismo uporabili, ker se nismo poslužili slednih čevljev, pač pa piklanja. Škoda, da za tako manifestativno prireditev sledov nismo položili s slednimi čevlji in parklji! Vsak sodnik je dobil za sled steklenico krvi, dlako in pripomočke za označevanje sledu ter za spremstvo vsak svojega vodnika, kateremu je bila smer sledu že od prejšnjega dne poznana. Na ta način smo lahko vse sledove položili istočasno.

V soboto, 21. 10., ob 8. uri smo se zbrali pred gozdarsko kočico vsi sodniki, sodniški pripravniki, vodnika iz Avstrije, vodnika iz Italije in vodnika iz Slovenije — Jugoslavije, izbrana za to tekmo že na republiški tekmi na Kočevskem. Veliko je bilo lovcev opazovalcev iz okolice in iz Avstrije.

Jelenjad, namenjeno za polo-

žitev na koncu sledov, so zjutraj odpeljali na določena mesta. Po formalnostih, ki so jih opravili Anton Prestor (veterinarski pregled psov), vodja tekme Jože Vester, glavni sodnik Ivan Udovič, predsednik Društva brak-jazbečar in barvar Janez Gederer ter predstavniki iz Avstrije in Italije, je lovski rog ob 9. uri naznanil pričetek tekme.

Vodniki so izžrebali naslednje številke sledov: sled št. 1 vodnik Maks Konečnik, s sodnikom Ivanom Udovičem; sled št. 2 vodnik Wagner Reinhold iz Avstrije, s sodnikom Leonom Fabianijem; sled št. 3 vodnik Fulvio Ponti iz Italije, s sodnikom Lojzetom Mlakarjem; sled št. 4 vodnik Fulvio Ponti iz Italije, sodnika Jože Vester in Hans Rader; sled št. 5 vodnik Sigred Market iz Avstrije, s sodnikoma Zdravkom Kosmačem in Hansom Bertlom; sled št. 6 vodnik Edo Kofler, s sodnikom Schweighoferjem in sod. pripravnikom Ludvikom Brencetom.

Ob 13. uri so sodniki oddali ocenjevalne liste glavnemu sodniku, ki je izračunal vrstni red uspešnosti tekmovalcev. Nastopajoči so dobili diplome JKS, izpolnjene ocenjevalne tiskovine in lične pokale za

Pokali za tekmovalce na mednarodni tekmi po krvnem sledu v Jelendolu
Foto J. Vester

vseh šest mest. Poseben pokal za najboljšega jugoslovanskega psa je prispevalo društvo prijateljev krvosledcev iz Avstrije.

Uspehi po vrstnem redu:

1. Tisa, hanoverčanka, Maks Konečnik, Jugoslavija, 165 točk in I. ocena.

2. Lea, hanoverčanka, vodnik Fulvio Ponti, Italija, 120 točk in II. a ocena.

3. Hera, bavarka, vodnik Sigred Market, Avstrija, 112 točk in II. b ocena.

4. Baldo, hanoverčan, vodnik Reinhold Wagner, Avstrija, 104 točke in II. c ocena.

Tekmovalci po uspehu: (z desne) 1. Maks Konečnik s Tiso; 2. Fulvio Ponti z Leo (2.) in Tajgo (6.); 4. Reinhold Wagner z Baldom; 3. Sigred Market s Hero; 5. Edo Kofler z Benom

5. Beno, bavarec, vodnik Edo Kofler, Jugoslavija, 118 točk in III. a ocena.

6. Tajga, bavarka (poležena v SR Sloveniji), vodnik Fulvio Ponti, Italija, 80 točk in III. b ocena.

Ob zaključku, v pravem kinološkem in lovskem vzdušju, so bili pozdravni in pohvalni govori o organizaciji tekme, ocenjevanju, lepem lovišču, ki je kot nalašč razdajalo v lepem sončnem dnevu svoje jesenske čare lepega gozda in gorskega sveta. Ko je lovski rog naznanil konec tekme, je še dolgo trajal kinološko-lovski pogovor. Ob slovesu je Fulvio Ponti povabil udeležence srečanja v Jelendolu na tako tekmo leta 1979 v Italiji.

Jože Vester,
vodja tekme

Preizkušnji goničev in brak-jazbečarjev, ZLD Novo mesto

I.

Bila je v lovišču LD Šentjernej, 21. okt. 1978. Na strelišču te LD se je zbralo tokrat zelo malo vodnikov s psi, le 7, medtem ko prejšnja leta povprečno po 20. Zajcev je bilo razmeroma kar dovolj, tako da je vsak pes lahko pokazal svoje sposobnosti. Tudi vreme je bilo dokaj ugodno.

Vsi psi so stari nad dve leti, torej bi morali pokazati že precej znanja. Vendar so bili zelo šibki v osnovnih priučenih predmetih. Vsak vodnik bi najprej moral naučiti svojega psa, kako naj hodi ob njem (oprčen ali neoprčen). Še vedno so prepogosti prizori, ko oprčen pes na vse pretege vleče vodnika naprej, vodnik pa psa nazaj. Od 3 kratkodlakih istrijancev je bil uspešen le 1. Edini posavec je bil uspešen. Prav tako resasti istrijanec in oba brak-jazbečarja.

Naj omenim le brak-jazbečar-ko Bebo, katere lastnik je Janez Nardin iz Meniške vasi pri Dol. Toplicah. Psica ima dobro telesno oceno, sicer je pa odlična v vseh predmetih PNZ. Pri gonji lisice se je še prav posebno izkazala. Gonila je glasno, vezano, vztrajno. Lisico je držala celo uro. Če bi jo lastnik od gonje lah-

ko odpoklical, bi imela psica vse kvalitete odličnega goniča. Torej, učenje naj se nadaljuje!

Za odlično organizacijo prireditve se zahvaljujem Ivanu Tekstorju, tajniku ZLD Novo mesto. Hvala tudi vsem vodnikom za discipliniranost kakor tudi LD Šentjernej, ki je za prireditev odstopila del svojega lepega lovišča.

II.

Ta prireditev je bila 22. 10. 1978 v lovišču LD Trebnje. Bilo je lepo vreme, bolj suho, z malo vlage. V Trebnjem se je zbralo 13 vodnikov s prav toliko psi. Tudi lovskih pripravnikov in lovcev ni manjkalo, kar je dokaz, da je v Trebnjem in okolici precej zanimanja za kinologijo. Na začetku prireditve sem navzočim razložil, kaj se zahteva od psa na preizkušnji naravnih zasnov (PNZ).

Užitek je opazovati psa, ki išče načrtno in mu nos tako rekoč poka, ko vleče vase zrak, v katerem naj bi odkril dah zajca ali lisice. Sodnik vse to opazuje in ocenjuje. Nekateri psi iščejo z nizkim nosom, drugi z visokim, odvisno od občutljivosti nosu. Kako pes išče zajca ali lisico, je odvisno tudi od tega, kdaj smo psa učili oziroma vodili v lovišče. Pes, ki smo mu dali možnost sledenja zjutraj, bo navadno iskal z nizkim nosom, pes pa, ki smo ga vodili v lovišče v popoldanskih urah (ko ni več rose), bo skoraj gotovo iskal z visokim nosom. Način iskanja ni važen, važno je, da najde, da dvigne zajca ali lisico (ne srnel!), da se oglasi šele, ko spodi divjad in da jo potem čim bolj vezano, glasno in vztrajno goni. Gonja divjadi (zajec, lisica) je pa sploh glavni predmet psa goniča.

Izmed 13 psov so preizkušnjo uspešno opravili: 2 brak-jazbečarja, 1 posavec, 4 kdl. istrijanci, 1 res. istrijanec.

Na preizkušnji niso bili uspešni: 1 brak-jazbečar, 1 resasti istrijanec, 2 kdl. istrijanca, 1 balkanec.

Izmed 13 psov je bilo torej uspešnih 8, 5 pa neuspešnih. Najbolje se je od vseh izkazala kdl. istrijanka Beba, JRGki 60 982, z odlično telesno oceno. Psica je pri delu popolnoma samostojna, vneto

išče, goni vezano z lepim visokim glasom, je zelo disciplinirana, se da odpoklicati z gonje. Njen lastnik je Ivan Slak, Stari trg, Trebnje.

Po prireditvi se je med udeleženci razvil živahen razgovor o predmetih, ki jih mora pes na taki preizkušnji obvladati. Manjkalo tudi ni šaljivih in duhovitih, ki med lovci ne smejo izostati.

V lovišču LD Trebnje, kjer je bila preizkušnja, je stalež divjadi zadovoljiv. Organizacija prireditve je bila v redu, kar je zasluga Ivana Tekstorja in drugih sodelujočih.

Lojze Brvar st.,
kinol. sodnik

Prijavljena legla

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 3. 2. Rejec Anton Žužek, Jakičevo 1, Velike Lašče.

Leglo 20. 1. Rejec Aleksander Mole, Gomila 7, Mirna.

Leglo 11. 1. Rejec Franc Korošec, Brankovo 4, Velike Lašče.

Leglo 29. 1. Rejec Anton Mlakar, Pečovnik 59, Celje.

Leglo 10. 1. Rejec Alojz Turk, Potočna vas 16, Novo mesto.

Leglo 21. 1. Rejec Bernard Železnik, Opekarska 25, Vrhnika.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 6. 1. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, Rakek.

Leglo 21. 1. Rejec Ciril Tušar, Poljane 18, Cerkljo.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 16. 1. Rejec Franc Kunelj, Ul. žrtev fašizma 31, Vojnik.

Leglo 10. 1. Rejec Alojz Simetinger, Mislinja 197, Mislinja.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 21. 2. Rejec Anton Omerza, Kameno 20, Šentjur.

Leglo 14. 2. Rejec Milan Opepek, Tabor, Črni vrh.

Leglo 9. 2. Rejec Jože Arh, Hrastje 10, Cerklje ob Krki.

Koker španjeli (JRKŠ):

Leglo 20. 1. Rejec Drago Bezjak, Zimica 21, Korena.

Leglo 4. 2. Rejec Vesna Lindtner, Celovška 44, Ljubljana.

Leglo 31. 1. Rejec Karel Hadaš, Bistrica 178, Tržič.

Leglo 23. 1. Rejec Ivan Kogelnik, Podklanc 11, Dravograd.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 24. 2. Rejec Stane Miška, Erzelj 22, Vipava.

Leglo 2. 1. Rejec Bernard Pungersič, Prešernova 5, Sevnica.

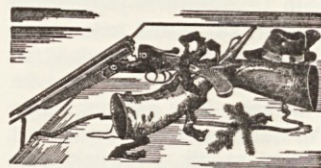
Nem. kdl. ptičarji (JRPlki):

Leglo 10. 1. Rejec Ivan Caf, Ob Dravi 1, Maribor.

Irski setri (JRIS):

Leglo 25. 1. Rejec Stane Kovič, Cesta 27. aprila 37, Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

V spomin

Boris Globočnik iz Železnikov nas je za vedno zapustil 20. julija 1978, star komaj 63 let.

Lovca je postal že kot študent pred vojno. Bil je velik ljubitelj narave in njene divjadi. V NOV je stopil aprila 1943 in tik pred kapitulacijo Hitlerjeve Nemčije postal načelnik štaba kokrškega odreda. Osebnostno je vodil pogajanja z Nemci o izpustitvi zapornikov iz begunjskih zaporov. Vsi, ki so bili takrat rešeni, so mu še sedaj hvaležni. In prav zaradi tega je užival pri ljudeh velik ugled. Borci, s katerimi je v NOB delil dobro in zlo, so ga zaradi njegovih izrednih vrlin spoštovali in mu tudi izkazali zadnjo čast.

Aprila 1946 se je v Železnikih ustanovila LD, katere ustanovni član je bil tudi Boris. Član uprav. odbora LD je bil vseskozi od ustanovitve do 15. 3. 1958. Od tedaj dalje do 12. 2. 1966 pa je bil predsednik disc. raziščišča. Ker se ga je lotila bolezen, ga LD kasneje ni več obremenjevala s funkcijami. Kljub temu pa je še vedno pomagal UO z delom in nasveti v prid uspešnega gospodarjenja.

Boris Globočnik

Glas lovskega roga in častni strelji so mu bili v slovo. Izgubili smo dobrega tovariša, na katerega nam bo ostal lep spomin, spomin tudi na njegove duhovite lovske anekdote in pripovedi. Dragi Boris, hvala ti za vse! Naj ti bo lahka domača zemlja!

LD Železniki — A. Ž.

Ludvika Vehovca, člana LD Kresnice, dolgoletnega lovca in borca NOV, smo spremili na pokopališče Ljubljana-Polje 6. oktobra 1978. Umrl je star 56 let.

Bil je eden izmed ustanoviteljev LD Kresnice in ostal njen član vse do svoje prera- ne smrti. Po vrnitvi iz parti- zanov oz. JLA je sodeloval pri graditvi temeljev samouprav- nega socialističnega lovstva. Veliko je prispeval k organi- zacijski trdnosti LD. Več kakor 15 let je bil na vodstvenih dolžnostih v LD, kot sta-

Ludvik Vehovec

rešina, gospodar in drugo. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge.

Bil je izredno dober poznavalec našega lovišča in mladi lovci so se od njega veliko naučili.

Ob težkem slovesu smo mu izkazali lovske časti.

Kresniški lovci — H. R.

Jurij Romšak

Pokopali smo ga 26. okt. 1978 na pokopališču v Stranjah. Umrl je v 59. letu starosti. Rojen je bil v Črni nad Kamnikom. Pri Topličarju, v družini z 12 otroki. Svojo mladost je preživel v Črni. Kot aktivist OF je v začetku leta 1944 odšel v partizane. Po vojni je bil do leta 1947 v KNOJ, tega leta je postal tudi član ZK.

V LD Stahovica se je včlanil leta 1948. Dne 1. 2. 1953 pa se je zaposlil pri Upravi gojitvenih lovišč (UGL), s sedežem v Ljubljani. Postal je revirni lovski čuvaj v Kamniški Bistrici. Po ukinitvi UGL, 1. 1. 1961, je nadaljeval svojo službo pri Zavodu za gojitev divjadi Kozorog, s sedežem v Kamniku.

Pri Zavodu je bil član delavskega sveta 5 let, prav toliko časa pa tudi član uprav. odbora Zavoda.

Bil je sposoben lovec. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. Skupščina občine Kamnik pa mu je v zadnjem letu njegovega življenja podelila zlato plaketo.

Jurij ni bil le lovec, ampak tudi aktiven gorski reševalec, vse od leta 1956 do svoje smrti. Načelnik GRS, postaje Kamnik, mu je ob odprtem grobu med drugim rekel: »Bil si borec, bil si lovec, bil si reševalec. Tvojega veselega pozdrava ni več, ni več tudi tvojega trdega smeha, ki je enako prekrival žalost in veselje... Kako toplo in mehko srce se je skrivalo pod tvojo trdo lupino, sem doživel nekega dne, ko naju je s prijateljem grdo zavrnila divja stena. Ko sva se ranjena spuščala po obtolčeni vrvi, sva se počutila neskončno daleč od sveta. Potem si se na melišču pojavil ti in ob tvojem bodrenju in zmerjanju se nama je zdelo, kakor da je vrv

dobra, stena prijazna in najina koža cela. Ko sva prišla dol, sva od same hvaležnosti do tvoje človeške solidarnosti vklesala v najbližjo skalo tvoje ime — Jur. Vidiš Jur, čeprav smo malomarni, boš zapisan v naših srcih prav tako dobro kakor v tisti skali. Bil si pogumen in dober človek, bil si zvest tovariš. Kdor te je poznal, je imel več od življenja.«

Da, to niso samo besede načelnika Gorske reševalne službe, ampak tudi naše — besede tvojih lovskih tovarišev.

Zavod za gojitev divjadi
Kozorog

Lovski oprtnik

Zimski čas

Zdaj je tukaj novo leto, tu je tudi zimski čas. Lovci puške smo spraznili in začeli »vasovat«.

Pota so že stara, znana in zapadel jih je sneg. Pa smo koše naložili in zarezali v breg.

Tam iskali smo družice, te prelepe srnice, hrano smo jim tjakaj nesli, da lažje bi prezimile.

Če se tega bi držali vsi slovenski lovci mi, bi poleteli dočakali zopet polno lepih dni.

B. P.

Članki, ki učijo in vzgajajo

V Lovskem oprtniku novembrskega Lovca 1978 Fr. Kozelj opisuje v sestavku »Prenagljenost« dogodek z brak-jazbečarko Cano. Tonček jo je lepo naučil, da je na povelje zalajala, kadar ji je prinesel hrano k lopi, kjer je

bila privezana. Nekoč, ko ji je zopet prinesel hrano, Cane ni bilo. Najbrž jo je dihur zvalil za seboj v svoj rov v senu. V naglici, ko je Tonček opazil rep, je mislil, da je dihurjev. Tekel je po puško, pomeril in sprožil — v svojo psico.

Omenjeni članek je ponovno opozorilo lovcem, da je treba točno videti, na kaj streljamo. Zaradi prenagljenosti lahko pride do nesreči in tako nastanejo veliki problemi. Prepričan sem, da so Tončku prišle solze v oči. Njegova prenagljenost je bila vzrok, da je izgubil svojo zvesto lovsko pomočnico.

Spominjam se svojega štirinožnega lovskega prijatelja jazbečarja Drina, ki je bil na krvnem sledu neoporečen: imel je tri republiška priznanja za delo po krvnem sledu. Bil pa je tako napadalen, da se nemškega ovčarja ni ustrašil. To ga je pa pokopalo. Lotil se ga je, toda »orjak« volčjak ga je ugriznil v križ, kjer se ni mogel izlizati. Valjal se je po tleh, dobil tetanus in podlegel. Nikoli več ne bom imel tako inteligentnega psa.

Dober lovski pes je zaklad, katerega mora lovec čuvati. Saj se ti mogoče le enkrat v življenju posreči vzgojiti odlično uporabnega psa. Izjeme so seveda kinologi, ki se tako rekoč poklicno ukvarjajo s šolanjem psov.

V svojem življenju sem doslej imel pet psov, toda le z Drinom sem dosegel to, kar sem hotel.

V isti številki je v rubriki Mladi pišejo Anica Azola napisala prispevek »Z očetom na gamsa«. V članku začutiš utrip srca lovca gamsarja in njegove hčerke. Še prav poseben poudarek je na primeru, ko ji je oče pokazal trop gamsov in ni streljal. Uživala je v naravi in spoznala lovsko srce svojega očeta, kakršnega naj bi imeli vsi lovci, ne samo gamsarji, ampak lovci na vsakršno divjad, tudi na malo.

Drugič je oče odšel sam na lov in odstrelil gamsa. Ko ga je prinesel domov, mu je hčerka čestitala: »Lovski blagor!« On pa ji je odgovoril: »Lovska hvala!«

To je lepo, da mlade vzgajamo v ljubezni do narave in jih na-

vajamo na lovske običaje. Zelo so mi bile všeč njene besede, ki jih je napisala: »V lovski sobi je ležal uplenjen gams kozel, prvi gams, ki mu je krogla iz očetove puške ustavila srce«. Ter to: »Sedaj vem, da lovci živo divjad v naravi čuvajo in hranijo, mrtvo pa spoštujejo!«

Anica, čestitam ti in želim še veliko lepega na lovskih pohodih z očetom.

V Lovskem oprtniku novembrske številke 1978 sta še dva zelo zanimiva članka z naslovom »Srnjak s preluknjano lobanjo« in »Invalidna srnjaka«. Vse je možno. Tako se je v lovišču naše LD zgodilo 29. 10. 1978, da je Rado Virjent odstrelil dva divja prašiča. Eden je bil zdrav, drugi pa je imel desno spodnjo nogo odbito pri »komoľcu« in rano popolnoma zaraščeno. Štrcelj noge je bil preraščten z debelo kožo. To je dokaz, da se je žival nanjo tudi opirala. Vsekakor je bil vzrok slab strel, ki ga je sprožil lovec ali divji lovec.

Lovcu se lahko marsikaj pripeti, toda tudi divji lovci so aktivni. Sedaj so motorizirani in vsekakor bolj nevarni kakor včasih (nemotorizirani).

Lovci, bodimo pozorni na vsako vozilo v lovišču izven ceste! »Raubšic«, ki se je z avtomobilom pripeljal v revir, je mogoče celo bogataš, z vikendom ob morju ali v hribih, a »si ne more« kupiti mesa v mesnici! Pa ne le to! Še toliko občutka nima za red in snago, da bi za seboj popravil odpadke!

Lovci, planinci in Gorska straža so dolžni, da take »turiste« nadzorujejo in onemogočijo.

Dobro bi bilo zapisovati številke avtomobilov takih »turistov«. Prav tako bi bilo dobro v Lovcu objaviti, kakšne pravice imajo glede tega lovci, zlasti člani GS!

F. Golavšek,
LD Vransko

Repetirne šibrenice

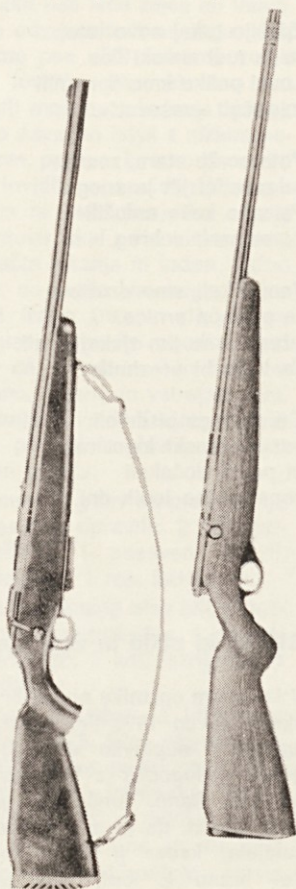
Šibrenice, ki jih uporabljajo slovenski in večinoma tudi drugi evropski lovci, so navadno prelamače z eno do tremi cevmi. Ta sistem se je

pri lovskem orožju tako zakoreninil, da naši lovci drugih sistemov šibrenic skoraj ne poznajo. To velja med drugim tudi za šibrenice repetirke, ki jih v Jugoslaviji praktično ni. Že od nekdaj so pa močno priljubljene v ZDA in zadnja leta nekoliko bolj tudi v zahodnoevropskih državah. Zato si jih na kratko oglejmo.

Začetek njihovega razvoja sega v preteklo stoletje, ko so se uveljavile vojaške repetirke-risanice. Že prve vojaške repetirke iz obdobja od 1878. do 1888. leta so zaradi večje hitrosti streljanja pomenile bistven napredek nasproti prejšnjim enostrelkam. Ročno odpiranje zapirala enostrelke, vlaganje posamičnega naboja v cev in zapiranje zapirala je pri repetirki nadomestil enostaven in hiter premik zapiralo-ročice. Zato ni čudno, če

Slika 1

Šibrenici repetirki ameriške tovarne Mossberg. Obe sta tristrelni (2 naboja v nabojniku in 1 v cevi) in imata cev dolgo 60 cm. Leva puška, v kalibru 12, tehta 3,2 kg; desna, v kalibru .410, pa le 2,5 kg. Druga ima na ustju cevi pritrjen nastavljeni čok.

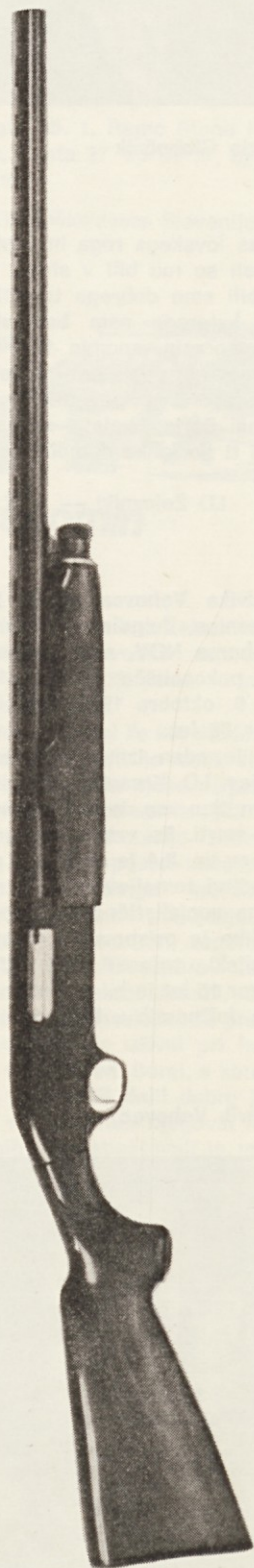
so ta sistem skušali uveljaviti tudi pri lovskem orožju, risanicah in šibrenicah. Kako je potekal razvoj risanic, vemo, saj so repetirke risanice že dolgo priljubljeno orožje naših lovcev. Povejmo pa nekaj o repetirkah šibrenicah.

Šibrenice repetirke ali repetirne šibrenice so enocevke, izdelane za naboje kalibrov 12, 16, 20 in .410. Naboji (3 do 5) so v škatlasti ali cevni shrambi (nabojniku), od koder jih zapiralo potiska v cev. V zaprti legi se zapiralo blokira z obratom (kakor pri mavzerici) s posebnim klinom ali naslonom zadnjega dela zapirala na ohišje. Repetiramo lahko na dva načina: s premikom zapiralo-ročice (kakor pri mavzerici) ali s premičnim kopiščkom. Z ozirom na to delimo repetirne šibrenice v dve skupini, katerih vsaka ima nekaj dobrih in slabih strani. Oglejmo si jih! — Repetirke z valjastim zapiralom, katerega premikamo z ročico, so enakega ustroja kakor sorodne risanice. Mehanizem je preprost, lahko dostopen, enostaven za rokovanje in zanesljiv, kar omogoča izdelavo solidne puške že za manjši denar. Pri nas takega »križanca« večina lovcev še pogledala ne bi. Zlasti v ZDA pa so puške te vrste priljubljene pri ljudeh, ki orožje uporabljajo v najtežjih pogojih za raznovrsten lov in obrambo. S tako puško je možno izstreljevati šibre ali enotne svinčenke. Univerzalnost puške pa se še precej poveča z montažo nastavljevega čoka, ki omogoča hitro menjavo od polne zadrge do cilindra. Znani so izdelki ameriških tovarn Mossberg, Marlin, Harrington & Richardson in Savage; njihove puške stanejo 70 do 100 dolarjev, kar je 3 do 5-krat manj, kolikor stanejo dvocevke.

— Repetirke z drsnim kopiščkom imajo kopišček z drogom povezan z nosilcem zapirala. Repetiramo z enostavnim premikom kopiščka nazaj (okoli 10 cm) in naprej, kar je moč delati tako hitro, da je hitrost streljanja skoraj enaka streljanju s polavtomatsko puško. Žal pa je ta puška precej bolj zapleteno izdelana od prvo opisane zvrsti in mehanizem je težje dostopen; orožje je dražje, a še vedno precej pod ceno prelamače.

Slika 2

Šibrenica repetirka z drsnim kopiščkom italijanske tovarne Beretta, model RS 200. V cevni shrambi (nabojniku) ima 3 naboje, četrtega pa v cevi. Tehta 3 kg. Od prelamače z enako dolgo cevjo je daljša ca. 12 cm, kolikor nanese zapiralo.

Kljub temu je ta vrst šibrenice bolj priljubljena med lovci, verjetno zaradi velike hitrosti streljanja in elegantnejše oblike. Ima tudi možnost montaže nastavljivega čoka ali zadrge in možnost hitre menjave cevi. S temi lastnostmi je puška res univerzalna, saj strellec lahko tako rekoč v trenutku določi čokiranost cevi, s pomočjo menjalnih cevi (ki so veliko cenejše od cevi dvocevni prelamač) pa ima možnost izbirati najugodnejšo dolžino cevi. Tovrstne šibrenice izdeluje veliko tovarn, v ZDA npr. Remington, Winchester, Mossberg, Hi-Standard, Smith & Wesson, Weatherby, Ithaca; v Evropi pa Beretta in Manufacture.

S tem sem na kratko opisal pri nas malo znani zvrsti šibrenic, pa ne z namenom, da bi jih priporočal našim lovcem, ampak le za razširitev splošnega znanja o lovski oborožitvi.

Gorazd Tomič

Jože lisjaka — Bark telička

»Na, tu ga imaš!« je od veselja zavriskal Jože, ko je pred svojo mlado ženo Pepco vrgel mrtvega lisjaka z lepim, košatim repom.

»A ti nisem rekel, da ga nocoj ne bom zastonj čakal. Samo poglej ta kožuh! Še stari Bark, znani lisičar v Slatniku, ni lepšega pihnil.«

Pepca se je lisjaka, čeprav mrtvega, tako ustrašila, da ji je zdrknil iz rok čebriček s slano toplo vodo. Po kuhinji je nastala prava poplava.

»Kaj mi pomaga! Ti za lisicami, jaz naj pa pazim na Lisko, ki bo vsak čas povrgla. Pripravila sem toplo slano vodo za njeno žejo. Zdaj sem jo pa zaradi tega grdega lisjaka razlila. Hajd, greva k Liski, da ne bo prepozno!«

Hitro je pripravila drugo slano vodo in odhitela v hlev. Jože je stal sredi kuhinje kakor kup nesreče ob mrtvem lisjaku, ki je ležal sredi luže. Hušknil je v premražene prste:

»Vrag naj vzame vse skupaj! Tri ure sem čakal nanj ves prezebel, zdaj pa... To ti je hvaležnost! Vsa leta ponavlja, kako si želi lisičji kožuh, da

me je pred lovci že pošteno sram.«

Puško položi na mizo in odštorklja za Pepco. Res! Liska hrope, se napenja, lega in vstaja.

Kaj storiti, premišljuje Jože. Še nikdar ni videl krave povreči. Pri njem doma niso imeli živine. Ko se je priženil gor v Tukovino, je pa našel krav poln hlev.

Pepca je s strahom potiskala čebriček s slano vodo Liski pred gobec. Toda bolečine so bile strašne in kravi ni bilo do slane vode. Le njene na rahlo izbuljene oči so prosile: Pomagaj, gospodinja, v tvojih rokah sem! Boli, boli!

Mlada in neizkušena gospodarja nista vedela, kaj storiti ob takih popadkih. Postajala sta vse bolj razburjena. Začela sta vpiti drug na drugega.

»Kaj pa je, za božjo voljo? Zakaj tako vpijeta?« Med vrati je stal stari lovec Bark, ves ivnat, s puško na rami.

»Sam sveti Anton vas je prinesel. Liske bo konec, prosim, pomagajte!« tarna Jože in se v stiski drži za glavo.

»Vse bo dobro, le mirno kri!« popolnoma mirno odvrne Bark, sname puško, jo prsloni v kot k vilam, sleče star oguljen kožuh, ga vrže na kup slame in si zaviha rokave. Na Liskini zadnjici se je prikazal velik mehur. Bark ga ročno predre. Kmalu zatem se prikažejo parkeljci prvih nog. Okrog njih Bark spretno zategne vrv, nakar ukaže:

»Pepca, poprimi! Ti, Jože, ki za tako opravilo nisi uporaben, božaj kravo po glavi in jo pomirjaj!«

Pepca in Bark sta enakomerno, toda z vso močjo vlekla za vrv. Že po nekaj trenutkih bi skoraj padla na zadnjo plat, kajti teliček je sunkovito »priletel« na svet, brž ko mu je glava premagala oviro medenice. Položili so ga kravi pred gobec. Liska je olajšano zastokala, s pogledom hvaležno ošinila rešitelja in hlastno pričela lizati svojega prvorojenca, vsega sluzastega in mokrega.

»No, pa je šlo po sreči. Upam, da si se tudi ti, Jože, nekoliko namučil in da prihodnjič ne boš zgubil glave,« je zadovoljno brundal lovec Bark, medtem ko si je brisal roke v slamo.

Kozolec na ustreznem mestu lahko odlično služi za krmišče srnjadi in zajcem
Foto VI. Pleničar

Šli so v kuhinjo. Ko je stari lovec drl lisjaka, je momljal: »Kako je velik! Takšnega še nisem videl. Čestitam!«

»Tudi jaz ti čestitam, dragi moj Jože, in se ti zahvaljujem za tako lepega lisjaka!« se je Pepca obesila svojemu lovcu okoli vratu.

Da, da, vsaka stvar je v lepem vremenu lepša, kakor v grdem!

Franjo Kozelj-Marin

Še en srnjak s preluknjano lobanjo

V novembrskem Lovcu 1978 je objavljen prispevek »Srnjak s preluknjano lobanjo«. Imam dokaz, da je mnenje prof. Valentinčiča zelo verjetno.

Leta 1971 sem v Bohinju upe-

nil srnjaka. Med čiščenjem rogovja sem iz lobanje izvlekel 2,5 cm dolg in 0,6 cm debel del odlomljenega srnjakovega roga, ki je prebil kost na temenu. To, da se je odlomil, je najbrž srnjaku ohranilo življenje, čeprav mu je nasprotnikov rog tičal v možganih! Lobanja je bila okoli luknje že odebeljena. Po moji oceni je bila poškodba starejša od enega leta. Srnjakovo starost sem ocenil na tri leta, zato je bila lobanja ob poškodovanju verjetno še zelo prožna. Po odlomljenem rogu sodeč, je poškodbo prizadejal mlad srnjak.

Menim, da preveč pišemo o nepomembnih poškodbah, ki so le zanimivost narave, in premalo o težavnem gospodarjenju z divjadjo.

Ivan Veber,
LD Boh. Bistrica

Značke lovskih organizacij IX.

97. **LD IV. G., Š. M., V. G. — Obolno, 29. XI.** Patinirana bakrena značka, za katero tudi po napisu na njej ne vemo, kdo jo je izdelal, v kakšen namen, v koliki nakladi in kdaj (leto). Prosimo za podatke. — 98. **LD Cankova** je za svojo 30-letnico in 10-letnico svojega lovskega doma izdala značko v seriji: bakrena, srebrna, zlata in srebrno-zelena (štiri izvedbe). — 99. **LD Janžev vrh** je izdala značko v patiniranem bakru ob bazenski lovski razstavi v Ribnici na Pohorju, 7. maja 1978, v nakladi 1200. Avtor osnutka je ing. Ivan Zaplotnik. Izdelovalec Boris Gogala, Kranj. — 100. **Za IV. srečanje lovskih pevskih zborov v Ribnici in Sodražici**, 11. 6. 1977, je graver Kuclar, Ljubljana, izdelal to značko v treh variantah: bronasto-patinirano, srebrno-zelena, zlato-zelena. — 101. in 103. **LD Polšnik** je za svojo 30-letnico izdala bakreni patinirani znački. Značka 101 se razlikuje od značke 103 le po tem, da je brez ozadja. — 102. **LD Mengeš** je za 70-letnico SLD (leto 1977) izdala značko v treh izvedbah: bakreno-patinirano, srebrno-zelena in zlato. Avtor likovne upodobitve je Željko Vrbič. Značko, v nakladi 650 serij, je izdelal Vinko Vahtar. — 104. **LD Rankovci** je izdala patinirano bakreno značko z motivom Zlatorogove glave. — 105. **LD Videm ob Savi** je izdala značko leta 1977 (70-letnica SLD), v patiniranem bakru. Avtor likovne upodobitve je Pavel Predanič, značko pa je izdelalo graverstvo Kečkeš, Novo mesto. — 106. **LD Luče** je izdala značko za svojo 30-letnico, v patiniranem bakru. Izdelala jo je Aurea, Celje. — 107. **LD Kranjska gora** je za svojo 30-letnico izdala značko v treh izvedbah: bakreno, srebrno, zlato. Naklada 1700 serij. Avtorica likovne upodobitve je Helena Hlebanja, izdelala pa jo je Aurea, Celje. — 108. **LD Kobarid** je izdala značko za svojo 30-letnico, v treh izvedbah: v bronu, srebru, zlato.

Avtor likovne upodobitve je Dušan Šturm, izdelala pa jo je Iva Melinc, Trnovo pri Kobaridu. Naklada skupaj v vseh izvedbah — 2500.

R. Č.

O divjadi in lovskem klubu na območju Logatec pred 90 leti

»Logaško okrajno glavarstvo« je knjižica, ki jo je uredil Vojteh Ribnikar, izdalo Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja l. 1889, natisnil pa tiskarnar v Postojni R. Šeber. V tej knjižici (na 22. strani) med drugim beremo:

»Ako zapustiš drugo postajo južne železnice od Ljubljane proti Trstu, imenovano Logatec, vidiš pred sabo lepo ravnino z lepimi travniki, senožeti in poljem ter čednimi vasmi. Prva vas, v katero dospješ, je Dolenji Logatec, ko pa doideš na državno cesto, imaš na desni strani drugo vas — Čevca. Proti jugu od Dol. Logatca zapaziš vas Martin hrib, proti zahodu blizu državne ceste vas Brod in Blekovo vas, dalje ob državni cesti Gorenjo vas in za to po hribih raztreseno vas Žiberše. Vse te vasi združene so v faro Logaško, drugači pa so razdeljene v dve politični občini, v dve šolski občini in v dva poštna in brzojavna urada — Dolenji

Logatec — Gorenji Logatec.« Na 25. in 26. strani pa preberemo:

»Izmed divjačine omeniti mi je srno, katera sedaj vsled prizadevanja kneza Windischgraetza v naših gozdih v večjem številu biva, ko pred nekaterimi leti. Pred 50 leti bili so tudi jeleni v Logaških gozdovih zadnji, gotovo iz drugih krajev dospevi jelen ustrelen je bil pred 20 leti pri Vodica v Dol. Logaškem gozdu. Medved in volk sta redka gosta našim krajem. Zajcev je malo, lisic, kun, dihurjev, podlasic, divjih maček, jazbecev je bilo v nekaterih skalnatih krajih obilo, a sedaj se je ta škodljiva zverjad zelo zatrla. Ob potoku slediti je včasih vidro, ko si hodi lovit klenov in belic. Črne veverice in polhi skačejo spretno po drevju, zraven teh pa tudi oživljajo gozde žolne, kukavice, kosi, dreskači, drozgi, stržki, sra-koperji, strnadi, hudourniki, podhujke, senice, dleski, kalini, šoje, divji golobi, grlice, divji petelini in kokoši, jerebice, leščarke in lešnikarce. Po polju preletavajo črne in

sive vrane, vrabci, škrjanci, liščeki, v prosu pa prepeva prepelica svoj »pet pedi«. Lastavice švigajo po letu od zore do mraka po vasi in nabirajo živež nikdar sitim mladičem. Pred dvema letoma oglašal se je slavček — redka prikazen v našem kraju. Tudi sokoli, kragulji, skobci in postovke nahajajo se tukaj, zlasti v pomladi in jeseni; uharica, pegasta sova in čuk vznemirjajo pa po noči okoli. V jeseni in pomladi, o času selitve, doidejo kljunači, divje gosi, race, čaplje, pribe, čigre in druge vodne ptice, ter se ob ugodnem vremenu posamezno potikajo po naših krajih, vendar se redko pipe-ti, da bi cela tolpa sedla kje na Logaška tla, rajši si pomaga do Ljubljanskega močvirja ali do Cérkniškega jezera. Navadni martinček, kuščar, slepec, belouške, gad in modras so plazavci, ki živé v Logaškej okolici.

V Dol. Logaški občini so tudi predsedništva 8 društev in sicer: 1. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega (ustanovljeno dne 1.

marca 1888 leta, 72 udov). 2. Lovski klub (ustanovljen v 1887. letu, 23 udov) ...«

F. Č.

Šaljive

Kaj je ustrelil Jaka?

Jaka je bil strasten lovec. Velikokrat je pustil delo na svoji kmetiji in odšel na »jago«. Zato je Jakova žena upravičeno nergala, saj je mož prihajal z lova večkrat lepo »okrogel«.

Nekega dne je Jaka stal med vrati svoje hiše in opazoval kokoši na dvorišču. Petelin se je po stari navadi repenčil, koklje pa so vodile piščance.

Nenadoma se je na dvorišče spustila temna senca, kokoši so zavreščale in se v strahu razbežale na vse strani. Začivkal je piščanec in že je kragulj z njim v krempljih plaval v zraku. Jaka je bil tako presenečen, da ni mogel storiti ničesar. Vse se je zgodilo v nekaj sekundah. Predrzni kragulj je silno razkačil našega lovca.

Čez nekaj dni se je pritožila žena, da je izginil še en piščanec. To je bilo Jaki preveč. Začel je s puško v roki oprezati za roparjem. Več dni je tako stražil, a zaman.

Bilo je proti večeru, ko je Jaka sedel v hiši in ob litru počival po »napornem delovnem« dnevju. Otroci so se nekam potepli, žena pa je v hlevu opravljala živino in molzla.

Nenadoma zasliši, kako ga z dvorišča kliče žena.

»Hitro, Jaka, kje imaš puško? Kragulj sedi na hruški za hišo!«

Jaka je skočil po puško, tekkel pod hruško, vendar zaradi mraka in gostega listja ni dosti videl. A je opazil nekaj sivega, ki se je premikalo v vejah.

»Ho, zdaj te pa imam, razbojnik tatinski!« se je zadržal Jaka. Od jeze so se mu tresle roke; s prvim strelom s hruške ni zbil drugega kakor nekaj vejic in listja. Že se je ustrašil, da bo ropar odletel, a se to ni zgodilo. Ponovno je pomeril v sivo senco med listjem in ustrelil. Nekaj se je grdo zadržalo in pričelo padati skozi veje.

»Tako, ti mi že ne boš več kradel piščet!« se je oddahnil Jaka in skočil pobirat plen. A je ves osupel zazijal. K nogam mu je padla čudna stvar. To ni bil kragulj, ampak tigrasti maček, Jakov ljubljenec Muki. Lovec je tako gromozansko zaklel, da bi se skoraj zablistalo, in ves bled odšel v hišo.

Ko je pozneje Jaka pokopaval ljubljenega mačka, je prisegel, da se bo kragulju grozno maščeval. Pri »pogrebu« svojega Mukija se je od žalosti, nekoliko pa tudi od vina močno majal. V čast preminulemu je izstrelil še častno salvo v zvezdno nebo.

Tudi pogreta jed je včasih dobra!

Zgodba je stara že nad deset let. Je pa resnična. Kar je pa resnično, je dobro tudi pogreto!

Janez, tajnik Lovske družine Velike Poljane, se je vračal z lova in v gozdu, nedaleč od zaselka Žukovo, zaslišal cviljenje. Stopil je za glasom in v grmu našel še slepa volčiča. Nebogljeni sivi živalci je pobral in ju odnesel k Francetu, gospodarju LD Velike Poljane, saj je on najbolj pristojen za gospodarjenje z divjadjo.

France je bil navdušen nad mladimi volkovi, saj bodo z njuno pomočjo lahko pokončili tudi volkuljo. Res so ju zvečer nesli v grm na kraj najdbe in čakali, da bosta mladiča s cviljenjem privabila mater volkuljo. A čakali so zaman, saj prebrisane volkulje ni bilo od nikoder. Tako so po dolgem nočnem čakanju volčiča odnesli nazaj h gospodarju.

Naslednji dan je bila nedelja. Novica o mladih volkovich se je hitro raznesla. Ko je zvonilo k maši v Velikih Poljanah, je bilo na gospodarjevem dvorišču zbranih veliko domačih lovcev in drugih ljudi, ki so

občudovali mlada volkova. Modrovali so tudi o nagradi, ki jo bo lovska družina dobila iz sklada za pokončevanje volkov. Zedinili so se že tudi, da bodo volčiča prodali živalskemu vrtu.

Tedaj pride mimo ženica iz Žukova, ki je šla v Velike Poljane k maši. Nekdo izmed lovcev jo pokliče:

»Mati, pridite in si oglejte mlada volkova! Strah in trepet Žukova bi postala, če ju ne bi odnesli iz volčjega gnezda blizu vaše vasi!«

Komaj je ženica stopila med skupino lovcev in drugih ter zagledala na tleh neogljeni, sivi živalci, je od začudenja plosnila z rokami:

»I, saj to sta pa naša psička, ki smo ju nesli v gozd in zavrgli!«

Lovcem so se ob spoznanju, da ni vse volk, kar je psu podobno, razprle oči in podaljšali nosovi.

-elf-

Tako velike pa nimamo

Bilo je pred izidom zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi, ko je bilo še dovoljeno loviti lisice z različnimi pastmi.

(Sedaj je prepovedano uporab-

ljati pasti stopalke, ki zgrabijo lisico za nogo, da se muči. Zvitorepko je dovoljeno loviti le s takimi pastmi, ki jo v trenutku usmrtijo, npr. s pastjo dvigalko.)

Na Vipavskem je bilo takrat veliko lisic, zato so lovci na posvetu odločno sklenili zmanjšati njihov stalež. Ne le s puškami, ampak tudi s pastmi! Toda bili so skoraj brez pasti. Zadolžili so torej člana Serža, da jih gre kupit v Ljubljano.

Seržo pride v Ljubljano in po dolgem iskanju končno le najde trgovino Lovca. Takrat pa se mu je že zelo mudilo nazaj, ker do odhoda avtobusa proti Vipavski ni bilo več veliko časa.

»Dober dan. Ali prodajate pasti za lisice?« vpraša Seržo, ko stopi v prodajalno.

»Seveda, seveda, koliko pasti pa?« ljubeznivo odvrne prodajalka. »Ali še za kakšno drugo divjad?«

Medtem Seržo gleda na uro, presliši prodajalkino vprašanje in postane še bolj nervozen. »Prosim, tovarišica, če bi mi hitro postregli, rad bi ujel še avtobus.«

»Oprostite, tovariš, tako velike pasti pa nimamo,« odvrne prodajalka.

Jože Skupek

M. L. Kamuflača

Narisa Vito Šuligoj

VI. srečanje lovskih pevskih zborov v Vipavi

Obveščava, da bo šesto srečanje lovskih pevskih zborov Slovenije v soboto, 19. maja 1979, v Vipavi pri Ajdovščini.

K sodelovanju vabiva vse lovske pevske zборе, ki so na taki prireditvi že nastopili, še posebno pa vabiva vse tiste lovske pevske zборе, ki na dosedanjih srečanjih še niso sodelovali.

Vljudno prosiva vse, ki želijo na prireditvi v Vipavi sodelovati, naj pošljejo svoje prijave čimprej na naslov: **Lovski pevski zbor »Zlatorog«, Vipava, 65271 Vipava.**

Prireditelj:

Lovski pevski zbor ZLD Gorica — »Zlatorog« v Vipavi

in

Zveza lovskih družen Gorica v Novi Gorici

KAŠIRANE BARVNE SLIKE ZA OKRAS LOVSKIH SOB, KOČ, DOMOV IN RAZNIH DRUGIH PROSTOROV

Lovci in drugi bralci naše revije, spominjate se še lepih barvnih slik pred leti na Lovčevem koledarju (priloge revije Lovec):

- »Trentar strelja Zlatoroga«, naslikal Maksim Gaspari
- »Lovsko tihožitje z jerebom«, naslikal Janez A. Straus
- »Panjske končnice s starimi lovskimi motivi«
- »Po lovu«, naslikal Janez A. Straus
- »Medvedova svatba«, naslikal Maksim Gaspari

Kolikor si niste ohranili teh slik, so vam sedaj na voljo v pisarni Lovske zveze Slovenije.

Vsaka slika, velikosti 27 × 20 cm, je strokovno kaširana, pri knjigovezu, nalepljena na debel karton tako, da je na vseh straneh slike ustrezno širok bel rob. Če tako sliko daste še v primeren okvir, je redok prostor, kjer ne bi pristajala. Lahko jo tudi — ob raznih priložnostih — podarite prijatelju, znancu itd.

Cena kaširani sliki je 40 din.

Slik pa ne razpošiljamo, ker bi jih težko zavarovali pred poškodbami. **Dobite jih neposredno pri uredništvu LOVCA oz. v pisarni Lovske zveze Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9.**

Tečaj za vodnike lovskih psov

Lovsko kinološko društvo Ljubljana organizira, v sodelovanju z Društvom ljubiteljev psov ptičarjev in šarivcev (DLPŠ), tečaj za vodnike lovskih psov vseh pasem.

Predavanja bodo vsak četrtek, s pričetkom ob 16. uri. Prvo predavanje bo 15. febr. t. l. v gostilni »Tome« v Seničici pri Medvodah (stara cesta mimo Motela Medno).

Tečaj bo predvidoma trajal do konca marca.

Prijave in prijavnino (200 din) pošljite ali dostavite do 10. febr. t. l. Zvezi lovskih družen Ljubljana, Župančičeva 9/II, v Ljubljani.

Na tečaj še prav posebno vabimo lovske pripravnike.

Lovsko kinološko društvo Ljubljana

MALI OGLASI

Prodajam novo češko bokarico, kal. 12 — 7 × 57 R, s strelnim daljnogledom in s 50 naboji. — Stane Rener, Tomšičeva 4, 66210 Sežana.

Rjavega prepeličarja, starega 3 leta, s prav dobro telesno oceno in opravljeno PNZ, **prodajam ali zamenjam za terierko**. Za sposobnosti psa garantiram, zato v primeru zamenjave pričakujem tudi psičko enakovrednih sposobnosti. — Stane Sanabor, Ozeljan 75, 65261 Šempas.

Prodajam resasto istrijanko, staro 4 mesece, z rodovnikom, odličnih staršev. — Vinko Gorše, Dolenja vas 77, 61331 Dolenja vas.

Prodajam kratkodlakega jazbečarja, starega 18 mesecev, s prav dobro telesno oceno. — Jože Mahne, Kozina 1/e, 66240 Kozina.

SLIKE NA OVITKU ZADAJ:

1. Košuta v meter in pol visokem snegu. Dokaz, kako potrebno je, da lovci naredijo gazi do krmišč.
Foto Alojzije Frkovič
2. Srnjaček izstopa na zasneženo poseko, kjer bo le še morda našel kaj za v želodec.
Foto Konrad Mlinar
3. Divji prašič previdno stopa ob robu gozda, kakor bi vedel, kako izdajalske so njegove stopinje v snegu.
Foto Janez Černač, DIANA
4. V snegu je »zapisano«: če je bil lovec ponoči na visoki preži, je na polju pred seboj moral videti zajca.
Foto Ivo Napotnik
5. Kakor da bi jelenček govoril s svojim pogledom: »No, me pa fotografiraj še od zad.«
Foto Janez Papež, DIANA
6. Ko se je zvečerilo, je srnjad prišla prosit za hrano prav do hiše.
Foto Leopold Pavlin, DIANA
7. Poljske jerebice, ki so čez leto pomagale človeku z uničevanjem plevelnega semenja in žuželk, sedaj prosijo za pomoč pred praznimi kozolci in zaprtimi vrati.
Foto Branko Galjot
8. Tale muflon oven se ne pritožuje zastran zime, saj ga greje gost kožuh in — kar je glavno — lovci redno zalagajo krmišče s hrano zanj in za njegov trop.
Foto Rajko Marenčič, DIANA

Dom in hrast Lovske družine Veliki Gaber čakata na slovesno otvoritev, ki je bila v nedeljo, 28. maja 1978 Foto T. Podržaj

POKROVITELJ LOVSKE DRUŽINE VELIKI GABER

DONIT TOZD
TESNILA

Trebnje

68212 Velika Loka

telefon: (068) 83 301

telex: 33749 YU DONTES

